

TEMPUS projekat EQUI-ED

Jednak pristup za sve: osnaživanje socijalne dimenzije u cilju jačanja evropskog prostora visokog obrazovanja

Sistem statističkih podataka o visokom obrazovanju u Srbiji

Beograd,
Januar, 2013. godine

Sadržaj

I Uvod	3
II Sistem prikupljanja i distribucije podataka	5
2.1 Visokoškolske ustanove	5
2.1.1 Informacioni sistemi fakulteta	5
2.1.2 Stanje podataka.....	7
2.2 Unverziteti	12
2.2.1 Informacioni sistemi državnih univerziteta u Srbiji	12
2.2.2 Sektor za studije i nauku Univerziteta u Beogradu	15
2.2.3 Informacioni sistemi državnih univerziteta u Srbiji	16
2.3 Republički zavod za statistiku Republike Srbije.....	17
2.4 Obrada podataka.....	19
2.5 Analiza prikupljenih podataka	19
2.6 Publikovanje podataka	20
2.7 Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja	21
2.7.1 Sektor za visoko obrazovanje.....	21
2.7.2 Odsek za poslove učeničkog i studentskog standarda	21
2.7.3 Smeštaj i ishrana	21
2.7.4 Grupa za učeničke i studentske kredite i stipendije.....	24
2.7.5 Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta	26
2.8 Podaci o institucijama	27
2.8.1 Unverziteti	27
2.8.2 Republički zavod za statistiku Republike Srbije.....	28
2.8.3 Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja	29
2.8.4 Komisija za akreditaciju i kontrolu kvaliteta	30
III Finansiranje studija – podaci koji se prikupljaju kao deo politika podrške	31
3.1 Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja	31
IV Kvalitet i upotrebljivost indikatora	36
4.1 Kvalitet i upotrebljivost indikatora koji se odnose na studente	36
4.1.1 Podaci o roditeljima studenata	36
4.1.2 Podaci o studentu.....	37
4.2 Kvalitet i upotrebljivost indikatora koji se odnose na visokoškolske ustanove	39
V Zaključak.....	40
VI Literatura i izvori	42
VII Prilozi.....	44

I Uvod

Jedan od posebnih ciljeva EQUIED projekta je *politika osiguravanja jednakog pristupa visokom obrazovanju zasnovana na pouzdanoj evidenciji*, tako da su pitanja institucionalnog uređenja prikupljanja, čuvanja, analize i korišćenja podataka o socijalnim dimenzijama visokog obrazovanja od izuzetnog značaja. U tom smislu a sa ciljem osmišljavanja i sprovođenja mere afirmativne akcije prema različitim osetljivim grupama i povećanja efikasnosti studiranja, neophodan je adekvatan sistem prikupljanja i čuvanja relevantnih podataka kao i korišćenje kvalitetnih indikatora.

Studija o statistici visokog obrazovanja predstavlja opis onoga što se u visokoškolskim ustanovama, državnim institucijama, komisijama i statističkom zavodu prikuplja, čuva i analizira od podataka o studentima (koji studiraju na državnim univerzitetima) i visokoškolskim ustanovama (državnim univerzitetima i fakultetima) i istovremeno se odnosi na socijalnu dimenziju studiranja.

Predmet ove studije je analiza sistema statističkih podataka koji se odnosi na osetljive grupe studenata u okviru visokog obrazovanja u Srbiji. Iz praktičnih razloga i usled tehničkih mogućnosti projekta istraživanje smo ograničili na državne univerzitete (Univerzitet u Beogradu, Univerzitet u Nišu, Univerzitet u Novom Sadu, Univerzitet umetnosti i Univerzitet u Novom Pazaru) koji su partneri na projektu i na fakultete koji su njihovi članovi. Pored univerziteta i fakulteta istraživanjem su obuhvaćene i sledeće institucije: Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Komisija za akreditaciju i kontrolu kvaliteta i Republički zavod za statistiku Republike Srbije. Istraživanjem nisu bile obuhvaćene visoke škole kao ni celokupan sektor privatnog visokog obrazovanja. Mada je predmet postavljen dovoljno široko tako da obuhvata celokupno polje visokog obrazovanja u Srbiji, obim sprovedenog istraživanja nam omogućuje da tek uslovno govorimo o sistemu statističkih podataka u okviru visokog obrazovanja. Rezultati nisu reprezentativni za sve visokoškolske ustanove u Srbiji, ali smatramo da će uvid u način funkcionisanja ovog sistema na prigodno formiranom uzorku dati značajan uvid u probleme sa kojima se suočavaju pokušaji integracije baza podataka o studentima i visokoškolskim ustanovama na svim nivoima (nivou fakulteta, univerziteta, nadležnog ministarstva i dr.), probleme sprovođenja analiza na solidnim i reprezentativnim podacima kao i formulisanje politika zasnovanih na pouzdanoj evidenciji.

U istraživanju smo postavili dva cilja: 1. **deskriptivni** koji obuhvata identifikovanje načina prikupljanja, skladištenja, razmene, analize i objavljivanja podataka o studentima i visokoškolskim ustanovama; 2. **analitički** koji se odnosi na preispitivanje upotrebljivosti podataka koji se prikupljaju o studentima.

Dok se prvi cilj odnosi na obuhvat i tok samih podataka, drugi podrazumeva analizu mogućnosti njihovog korišćenja, odnosno: 1. da li su, i u kojoj meri podaci integrisani (na različitim nivoima i iz različitih izvora) u jedinstvene baze, 2. da li je kvalitet samih indikatora na dovoljno visokom nivou da može pružiti relevantne informacije o ugroženim grupama studenata.

Do podataka smo došli na osnovu nekoliko izvora:

1. Podatke o fakultetima smo dobili na osnovu, za ovu priliku posebno konstruisanog, upitnika. Istraživanjem su bili obuhvaćeni isključivo fakulteti univerziteta koji su učesnici na projektu. Struktura dobijenih popunjenih upitnika po univerzitetima je sledeća. Sa Univerziteta u Beogradu predstavnici 25 fakulteta su uzeli učešće u istraživanju (6 fakulteta se nisu odazvali), sa Univerziteta u Novom Sadu 12 (2 fakulteta se nisu odazvala), sa Univerziteta u Nišu 7 (6 fakulteta se nisu odazvali), Univerziteta umetnosti sva 4 fakulteta i od Univerziteta u Novom Pazaru su dobijeni podaci za ceo univerzitet.
2. Podatke o univerzitetima smo dobili na osnovu intervjua sa predstavnicima računarskih centara univerziteta i relevantnih sektora (poput Sektora za nauku i nastavu Univerziteta u Beogradu),
3. Podatke o Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja smo dobili na osnovu intervjua sa predstavnicima Sektora za visoko obrazovanje i predstavnika Odseka za poslove učeničkog i studentskog standarda,
4. Podatke o Komisiji za akreditaciju i kontrolu kvaliteta smo dobili na osnovu intervjua sa rukovodiocem *Komisije*,
5. Podatke o Republičkom zavodu za statistiku Republike Srbije smo dobili na osnovu intervjua sa predstavnicima *Zavoda* i na osnovu njihovih radova u okviru studije zatečenog stanja.

Studija je podeljena u tri celine. U prvoj celini se analizira sistem prikupljanja podataka o studentima i institucijama. Obrađuju se pitanja: koje sve institucije prikupljaju podatke, koji podaci se prikupljaju, u koje svrhe, u kojim formama, koji je put podataka od izvora informacije do korisnika izveštaja, kako se podaci obrađuju, skladište, analiziraju i da li su i pod kojim uslovima javno dostupni. U drugoj celini se analizira sistem podataka na osnovu koga se sprovode mere podrške studentima koji pripadaju osetljivim grupama. Treći deo je posvećen analizi kvaliteta i upotrebljivosti indikatora kojima se prepoznaje socijalna dimenzija osoba uključenih u visoko obrazovanje. Na pripremi metodologije i pisanju izveštaja je radio tim koji su činili Dragan Stanojević, Slobodan Cvejić, Nenad Popović, Sunčica Šestić-Stefanović, Ivana Živadinović i Jelena Branković.

II Sistem prikupljanja i distribucije podataka

2.1 Visokoškolske ustanove

Visokoškolske ustanove predstavljaju osnovnu jedinicu prikupljanja podataka o studentima. Fakulteti iz praktičnih razloga svog funkcionisanja imaju najviše potreba za informacijama o svakom studentu, a predstavljaju i mesto na kome je najlakše doći i do podataka za koje mogu biti zainteresovani i drugi akteri. Jedan deo informacija o studentima fakulteti prikupljaju za svoje potrebe (npr. uspeh tokom studija) dok određene informacije prikupljaju kao deo zakonske obaveze praćenja obeležja studentke populacije (na osnovu ŠV-20 i ŠV-50 obrazaca) koje dalje prosleđuju Republičkom zavodu za statistiku Republike Srbije. U daljem tekstu će biti predstavljeni rezultati stanja informacionih sistema i stanja podataka na nivou fakulteta.

2.1.1 Informacioni sistemi fakulteta

Kao što je napred navedeno istraživanjem su bili obuhvaćeni isključivo fakulteti univerziteta koji su učesnici na projektu. Od 49 analiziranih fakulteta, 85% poseduje računarski softver koji se koristi u svrhe prikupljanja i čuvanja podataka o studentima, dok 15% fakulteta podatke o studentima čuva isključivo u arhivama u papirnom formatu. Sledeći fakulteti nisu tehnički i softverski osposobljeni: Fakultet dramskih umetnosti, Fakultet primenjenih umetnosti, Fakultet likovnih umetnosti (sva tri sa UUM), Biološki fakultet (UBG), Građevinski fakultet (UNI), Tehnički fakultet (UNS) i departmani Univerziteta u Novom Pazaru.¹ Situacija je najlošija na Univerzitetu umetnosti gde čak tri fakulteta nemaju elektronsku bazu podataka studenata.

Slična je situacija i sa pitanjem objedinjenosti podataka o studentima u elektronskoj bazi. Fakulteti koji koriste softver najčešće imaju sve podatke o studentima na jednom mestu. Naime, oko 80% fakulteta poseduje jedinstvenu bazu podataka koja podrazmeva da svaki student ima *ličnu elektronsku stranicu* u koju se unose podaci o samom studentu (podaci iz ŠV obrasca, ostali lični podaci, ocene, ESPB bodovi i dr). Ovakva praksa omogućuje uporedivost različitih vrsta podataka, lakše analiziranje i deljenje baze sa drugim zainteresovanim stranama/akterima.

¹ S obzirom da je Univerzitet u Novom Pazaru integrisan u studiji će biti predstavljen kao jedna ustanova.

Na dve trećine fakulteta postoji osoba ili telo koje je zaduženo za kontrolu pristupa informacijama o studentima, dok na ostalim fakultetima takva nadležnost ne postoji, te se ni kanali informacija ne nadgledaju posebno.

Na svim fakultetima referenti za studentske poslove kontrolišu da svi podaci koje fakultet zahteva budu uredno dostavljeni od strane studenata. Iako postoji organizacija koja omogućuje poštovanje standarda koje institucija zahteva, kao što ćemo u nastavku videti, standardi koji se podrazumevaju su relativno niski.

U razvijenim institucionalnim sistemima u svetu i kod nas papirni obrasci prilikom obavljanja većine administrativnih poslova izlaze iz upotrebe i zamenjuju se elektronskim popunjavanjem obrazaca od strane korisnika. Na visokoškolskim ustanovam elektronski sistem prikupljanja podataka u značajnoj meri smanjuje obim posla zaposlenima u studentskim službama (koji su mahom zaduženi za prikupljanje i unos podataka o studentima kada se oni prikupljaju papirnim putem), omogućava brži protok informacija, ali i smanjuje troškove kako studentima tako i samim institucijama. Tako studenti preko interneta u svoju ličnu stranicu mogu unositi gotovo sve relevantne podatke. Od ispitivanih fakulteta, svega 13% ima mogućnost korišćenja ove prednosti. Na ostalim fakultetima nadležne osobe smatraju da je moguće uvesti ovu praksu uz manje (21%) ili uz obimne pripreme (19%). Istovremeno predstavnici oko trećine fakulteta (29%) smatraju da tako nešto nije moguće jer im nedostaje odgovarajuća oprema, a o ovoj opciji ne razmišljaju predstavnici svakog petog fakulteta (19%).

Ključni nalazi

- 15% fakulteta ne poseduje softver već podatke o studentima čuva u papirnom formatu.
- Više od polovine fakulteta bi moglo da uvede praksu kojom bi studenti samostalno ažurirali određene podatke u *elektronskoj ličnoj stranici* preko interneta.

2.1.2 Stanje podataka

Na dve trećine fakulteta se podaci o studentima na osnovu ŠV-20 obrasca unose svake godine, odnosno svaki put kad student upisuje novu školsku godinu, čime se eventualne izmene registruju. Na fakultetima koji ne poseduju softver ne postoji ažuriranje ovih podataka, dok se na četvrtini fakulteta unos ovih podataka obavlja samo kada studenti prvi put upisuju prvu godinu studija, nakon čega se ovi podaci više ne menjaju u okviru lične elektronske stranice. Fakulteti koji ne poseduju softver na taj način su ograničeni samo na prikupljanje podataka u papirnoj formi koja pruža limitirane mogućnosti za eventualnu obradu i analizu podataka. Iako se veći deo podataka koji su deo ŠV obrasca ne menja tokom vremena (pol, godina rođenja, završena srednja škola i sl.) registrovanje promene određenih podataka značajno je za praćenje socio-ekonomskog statusa studenata (poput radnog statusa, zanimanja studenta ili roditelja kao i mesta boravka) što dalje omogućava definisanje različitih mera podrške/pomoći.

Tek trećina fakulteta prijavljuje da su svi podaci koje zahtevaju od studenata prilikom upisa godine adekvatno popunjeni. Nešto preko polovine prijavljuje da su gotovo svi podaci popunjeni, dok svaki šesti fakultet ima delimične ili veoma oskudno popunjene obrasce.² Kakvo je stanje sa podacima iz ŠV20 obrasca koje fakulteti zahtevaju da budu dostavljeni od strane studenata prilikom upisa godine pokazuje tabela 1.

Tabela 1. Podaci koje fakulteti prikupljaju iz obrasca ŠV-20

	Pol		Godina rođenja		Mesto rođenja studenta		Mesto stalnog stanovanja		Mesto stanovanja tokom studija		Državljanstvo		Nacionalnost	
	F*	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Da	40	97,6	40	97,6	40	97,6	37	90,2	28	68,3	39	95,1	31	75,6
Ne	1	2,4	1	2,4	1	2,4	4	9,8	13	31,7	2	4,9	10	24,4
Ukuno	41	100	41	100	41	100	41	100	41	100	41	100	41	100
	Način finansiranja		Radni status (roditelja)		Da li student ima poteškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti		Završena srednja škola		Školska sprema roditelja		Zanimanje (roditelja)		U tabelu nisu uneti podaci za fakultete koji ne poseduju softver za prikupljanje podataka	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Da	40	97,6	16	39	14	34,1	35	85,4	15	36,6	16	39		
Ne	1	2,4	25	61	27	65,9	5	12,2	26	63,4	24	58,5		
Ne u potpunosti							1	2,4			1	2,4		
Ukupno	41	100	41	100	41	100	41	100	41	100	41	100		

² Nepotpune podatke prijavljuju sledeći fakulteti: Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju (Univerzitet u Beogradu), Biološki fakultet (Univerzitet u Beogradu), Pravni (Univerzitet u Beogradu), Medicinski fakultet (Univerzitet u Novom Sadu), Pedagoški fakultet u Somboru (Univerzitet u Novom Sadu), Fakultet tehničkih nauka (Univerzitet u Novom Sadu).

*F – frekvencija, učestalost javljanja određenog obeležja.

Podaci poput pola, godine rođenja studenta, mesta rođenja, državljanstva i načina finansiranja studija se gotovo na svim fakultetima unose u bazu podataka. Sa druge strane, podatke o mestu stalnog boravka i mestu stanovanja tokom studija ne unose svi fakulteti. Podaci koji su najkorisniji za utvrđivanje i praćenje socio-ekonomskog stanja studenta poput završene srednje škole, radnog statusa roditelja/studenta, obrazovanja roditelja, zanimanja studenta/roditelja na velikom broju fakulteta nedostaju u bazi. Isti je slučaj i sa podacima koji predstavljaju indikatore vezane za ranjive grupe (poteškoće u obavljanju svakodnevnih aktivnosti i nacionalnost). Ovakva praksa zapravo onemogućuje analizu podataka koji se mogu dalje upotrebiti za kreiranje politika na institucijama. Fakulteti Univerziteta u Beogradu u poređenju sa drugim fakultetima u daleko manjoj meri poseduju napred navedene podatke.

Pored navedenih podataka dobijenih na osnovu ŠV obrazaca, fakulteti pojedine podatke o studentima prikupljaju i samoinicijativno u skladu sa različitim ciljevima politike fakulteta (svi fakulteti inače prikupljaju podatke o ocenama, trajanju studija, ostvarenim ESPB bodovima svojih studenata dok fakulteti koji ne poseduju elektronsku bazu iste podataka čuvaju u papirnoj formi). Naredna tabela ukazuje na praksu prikupljanja dodatnih podataka.

Tabela 2. Podaci koje fakulteti samostalno prikupljaju (koji se ne nalaze u ŠV obrascima)

	da	ne
Podatke o studentima sa hendikepom - prikuplja	42%	58%
Podatke o studentima sa hendikepom - analizira	33%	67%
Podatke o materijalnom stanju studenata - prikuplja	17%	83%
Podatke o materijalnom stanju studenata - analizira	10%	90%
Podatke o teritoriji sa koje studenti dolaze - prikuplja	54%	46%
Podatke o teritoriji sa koje studenti dolaze - analizira	38%	62%
Podatke o prethodno završenoj školi - prikuplja	75%	25%
Podatke o prethodno završenoj školi - analizira	50%	50%

Najveći broj fakulteta je zainteresovan za dodatne informacije o srednjoj školi iz koje student dolazi, zatim za mesto porekla studenta, dok se podaci o studentima sa hendikepom kao i oni podaci koji predstavljaju indikatore materijalnog stanja nešto ređe samostalno prikupljaju i analiziraju.

Većina fakulteta za svoje potrebe vrši analize podataka koje prikuplja.

Tabela 3. Sprovođenje analiza na fakultetima univerziteta

	Vrše se analize	Ne vrše se analize
Univerzitet u Beogradu	80%	20%
Univerzitet u Nišu	84%	16%
Univerzitet u Novom Sadu	84%	16%
Univerzitet u Novom Pazaru	100%	0%
Univerzitet umetnosti	25%	75%
Ukupno	77%	23%

Pored varijacija među fakultetima kad je reč o učestalosti analiza, oni se međusobno razlikuju i kad je reč o razlozima sprovođenja analiza. Oko dve trećine fakulteta analize vrši povremeno u skladu sa sopstvenim potrebama. Nešto manje od polovine fakulteta povremeno analizira podatke za potrebe univerziteta, uglavnom kao deo izveštaja koje od njih potražuje rektorat. Svega četvrtina fakulteta vrši analize koje šalje Ministrastvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, dok svaki šesti fakultet redovno sprovođi analize na godišnjem nivou.

Ključni nalazi:

- Na velikom broju fakulteta u elektronskoj bazi nedostaju podaci dobijeni na osnovu ŠV-20 obrasca koji su najkorisniji za utvrđivanje i praćenje socio-ekonomskog stanja studenta: završena srednja škola, radni status roditelja/studenta, obrazovanje roditelja, zanimanje studenta/roditelja, nacionalnost kao i poteškoće u obavljanju svakodnevnih aktivnosti.

Mali broj fakulteta samostalno prikuplja i analizira podatke o studentima koji pripadaju osetljivim grupama.

Pored neredovnih analiza podataka, fakultete karakteriše i raznovrsnost pozicija osoba koje su zadužene za analizu podataka. Na 16 fakulteta je ustanovljena posebna komisija/telo čiji je zadatak statistička obrada podataka i analize. Na 7 fakulteta analize vrše analitičari računarskog centra, na 5 zaposleni u okviru studentske službe i u isto toliko slučajeva pojedinačni nastavnici/saradnici. Na pojedinim fakultetima analize vrše osobe čije su pozicije u upravi fakulteta (poput prodekana za nastavu).

Motivi za vršenje analiza takođe se razlikuju među fakultetima. Kao najbitniji razlog se pojavljuje formulisanje politike upisa (na oko 60% fakulteta), potreba analize srednjih škola iz kojih student upisuju fakultet (na oko 55% fakulteta) kao i regioni iz kojih dolaze (na oko 45% fakulteta). Oko četvrtine fakulteta koristi ove podatke da bi formulisalo određene mere finansijske podrške

studentima, a tek svaki peti fakultet da bi jasnije formulisao plan obavljanja nastave sa studentima koji imaju poteškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti. Iz ovakve distribucije motiva je jasno da se analize u najvećoj meri vrše u odnosu na potrebe upisne politke fakulteta.

Svega 8 (20%) fakulteta je objavilo svoje analize od čega su 4 (10%) fakulteta publikovala svoje analize, dok su 4 (10%) objavila rezultate preko web stranice fakulteta.³ Ovako niska zainteresovanost za komunikaciju sa zainteresovanom javnošću (u prvom redu studentima), govori o dominantno internom karakteru analiza.

Fakulteti prikupljene podatke prosleđuju različitim stranama. Svi fakulteti redovno ispunjavaju svoju zakonsku obavezu prosleđivanja ŠV-20 obrazaca Republičkom zavodu za statistiku RS. Takođe, 30% fakulteta podatke u integralnom obliku dostavlja nadležnom ministarstvu. Fakulteti podatke prosleđuju i rektoratu univerziteta kom pripadaju. Većina fakulteta je umrežena sa matičnim Računarskim centrom (RC) univerziteta i osposobljeni su za dnevno ažuriranje baza. Međutim, bez obzira na ovu mogućnost, RC-u matičnog univerziteta dnevno podatke prosleđuje mali broj fakulteta.⁴

Tabela 4. *Forma prosleđivanja podataka Računarskom centru univerziteta*

	automatski softver prosleđuje sirove podatke kakvi su u samoj bazi podataka	posebno formiramo tabele (u excel, word ili sl. formatu) sa sirovim podacima	šaljemo agregirane podatke (izveštaje) o studentima (u excel ili sličnom formatu)	ne prosleđuju podatke
Univerzitet u Beogradu	72% (18)	4% (1)	20% (5)	4% (1)
Univerzitet u Nišu	0%	58% (4)	28% (2)	14% (1)
Univerzitet u Novom Sadu	17% (2)	33% (4)	25% (3)	25% (3)
Univerzitet umetnosti	0%	0%	25% (1)	75% (3)
Univerzitet u Novom Pazaru	0%	0%	0%	0% (1)
Ukupno	41% (20)	18% (9)	23% (11)	18% (9)

³ Radi se o sledećim fakultetima: sa Univerziteta u Beogradu: Elektrotehnički fakultet, Fakultet organizacionih nauka, Fakultet za sport i fizičko vaspitanje, Građevinski fakultet, Saobraćajni fakultet, Tehnički fakultet u Boru; sa Univerziteta u Novom Sadu: Medicinski fakultet i Tehnološki fakultet.

⁴ Dnevno 8 fakulteta (sa UBG), nedeljno 2 (sa UBG), mesečno 2 (sa UBG) i 1 (sa UNI), kvartalno 5 (sa UBG), 1 (sa UNI) i 2 (sa UNS), polugodišnje 2 (sa UNI) i 2 (sa UBG) i godišnje 5 (sa UBG), 3 (sa UNI) i 2 (sa UNS).

Pored neredovnog ažuriranja centralnih baza podataka, formati u kojima se podaci dostavljaju univerzitetima su različiti od fakulteta do fakulteta. Oko 40% fakulteta koristi prednosti računarskog programa kojim se dnevno elektronskim putem RC-u rektorata prosleđuju promene u bazi; dodatno svaki peti fakultet posebno formira tabele (u excel ili word formatu) sa sirovim podacima, dok 23% fakulteta šalje izveštaje, odnosno podatke koji su već agregirani po pojedinim kategorijama i ne mogu se dodatno analizirati i menjati. Ukoliko poslednjima dodamo još i 19% fakulteta koji rektoratu podatke ne dostavljaju uopšte, možemo da zaključimo da je značajan deo podataka neupotrebljiv za kompleksnije analize.

Ključni nalazi:

- 19% fakulteta ne dostavlja podatke o studentima matičnom univerzitetu.
- Formatu u kojima se podaci prosleđuju matičnim univerzitetima nisu ujednačeni: 1. grupa fakulteta automatski prosleđuje sirove podatke jer postoji veza sa centralnim računarom, 2. grupa posebno formira tabele sa sirovim podacima i 3. šalje agregirane podatke.
- 42% podataka o studentima nije upotrebljivo za kompleksnije analize.

Najveći broj fakulteta ne dobija informacije od drugih ustanova koje autonomno prikupljaju podatke o studentima. Ipak oni fakulteti kojima su potrebni određeni podaci obraćaju se najpre rektoratu univerziteta kom pripadaju, zatim RZS i nadležnom ministarstvu, dok je komunikacija sa drugim fakultetima ili oslanjanje na druge baze podataka ili analize istraživača iz drugih institucija zanemarljivo.

Tabela 5. *Institucije/pojednici od kojih fakulteti dobijaju analize o studentima*

	Ukupno	UBG	UNI	UNS	UNP	UUM
Republički zavod za statistiku	12,2%	16%	14%	8%	0%	0%
Rektorat univerziteta	36,7%	44%	14%	42%	100%	0%
Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja	12,2%	20%	0%	8%	0%	0%
Drugi fakulteti	2%	4%	0%	0%	0%	0%
Posebna istraživanja istraživača	4,1%	8%	0%	0%	0%	0%

Kad je reč o dvosmernoj komunikaciji sa drugim institucijama, nalazi nam govore da najbolju komunikaciju imaju predstavnici fakulteta Univerziteta u Beogradu koji češće traže i dobijaju analize sa različitih strana.

2.2 Unverziteti

2.2.1 Informacioni sistemi državnih univerziteta u Srbiji

Državni univerziteti u Srbiji ne prikupljaju samostalno podatke, već svoje evidencije i izveštaje formiraju na osnovu podataka koje dobijaju od svojih članica – fakulteta, univerzitetskih centara, instituta i biblioteka. Podatke dobijaju u elektronskom ili papirnom formatu, u formi sirovih podataka i/ili izveštaja. Univerziteti prikupljaju podatke o: broju studenata po fakultetima i po studijskim programima, ocenama tokom studija, broju položenih ispita, dužini studiranja i drugim indikatorima uspešnosti studiranja. Od pet državnih univerziteta koji su obuhvaćeni ovim izveštajem, Univerzitet u Beogradu je najaktivniji u uspostavljanju i promociji sistema kojim se omogućuje umrežavanje i deljenje podataka između institucija.⁵ Sistem⁶ integracije i razmene podataka Univerziteta u Beogradu počiva na Informacionom sistemu Univerziteta (ISU) koji služi kao servis centralizovanom izdavanju diploma, analizi rada fakulteta i različitim vrstama podrške u radu. Sistem prikupljanja podataka počiva na umreženosti softvera svakog fakulteta sa centralnim računom RCUB-a.⁷ Pretpostavka sistema je da fakultetski softver automatski, svaka dvadeset četiri časa, šalje promene u podacima centralnom računaru, čime se centralna baza dopunjava na dnevnoj bazi.

U okviru TEMPUS projekta GOMES je identičan informacioni sistem instaliran i na Univerzitetu u Novom Sadu, Univerzitetu u Kragujevcu i Univerzitetu u Nišu, čime su ispunjene tehničke pretpostavke informacione integracije fakulteta sa matičnim univerzitetom. Najviši pretpostavljeni nivo integracije podataka je na nivou *Ministarstva prosvete i nauke i tehnološkog razvoja* gde se nalazi centralna baza u koju je predviđeno da se slivaju podaci sa svih univerziteta.

⁵ Ova činjenica je i razlog zbog čega smo dali detaljniji pregled stanja podataka na UBG kao najvećeg i sa najrazvijenijom podrškom.

⁶ Sistem koji uključuje fakultete, institute i druge sektore povezane sa sistemom visokog obrazovanja.

⁷ Iako je prvobitna zamisao bila da se uvede jedinstven softver za sve fakultete, RC je od ove ideje odustao usled prevelikih otpora na nivou fakulteta koji su već imali instalirane softvere (radi se različitim verzijama programa za skladištenje podataka). Kao rešenje su predstavnici RC napravili platformu centralnog softvera koja je kompatibilna sa svim različitim programskim rešenjima unosa i skladištenja podataka na fakultetima. Takođe, treba dodati da je je RZS predlagao fakultetima da im obezbedi softver koji bi bio integrisan sa njihovim centralnim računom. Ovaj predlog nije prihvaćen od strane nijednog fakulteta.

Ključni nalazi

- U tehničkom smislu su ostvareni preduslovi informacione integracije baza podataka fakulteta sa matičnim univerzitetom (Univerziteta u Beogradu, Univerziteta u Novom Sadu, Univerziteta u Novom Pazaru i Univerziteta u Nišu), kao i dodatna integracija baza podataka univerziteta sa centralnom bazom u Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja.

U okviru Univerziteta u Beogradu centralna jedinica za prikupljanje, čuvanje, analizu i diseminaciju podataka jeste Računarski centar (RCUB).⁸ Pored RCUB-a u okviru Univerziteta u Beogradu i sledeće službe za svoje potrebe poseduju određene podatke o studentima: Sektor za nastavu i nauku, Sektor za evaluaciju i kontrolu kvaliteta, Sektor za međunarodnu saradnju i Informacioni centar. Rad RCUB-a je definisan posebnim pravilnikom o radu. Postoje dva osnovna sektora unutar RCUB-a: 1. sektor za informacione sisteme i 2. sektor za mreže.

U okviru RCUB-a funkcioniše posebna radna grupa koju čine predstavnici svih fakulteta UBG i sa zadatkom da donese odluke o tome koje inikatore treba koristiti za praćanje procesa studiranja. Ovaj predlog dalje odobrava Senat Univerziteta u Beogradu čime on postaje deo standardnog paketa podataka koji se prate.

Međutim, iako su svi fakulteti Univerziteta u Beogradu tehnički osposobljeni da u „realnom vremenu“ prosleđuju podatke o studentima, prema stručnoj službi RCUB-a, od 31 fakulteta, 20 redovno šalje podatke na dnevnom nivou dok od preostalih 11 fakulteta određeni fakulteti ne šalju podatke uopšte, a neki šalju u obliku agregiranih podataka. Operativci RCUB-a prilikom konsultacija sa stručnim službama fakulteta komuniciraju sa predstavnicima RC-a fakulteta, studentskim i kadrovskim službama.

Univerzitet u Beogradu sve podatke koje poseduje o studentima dobija od pojedinačnih fakulteta, tako da se radi o istim podacima koje fakulteti poseduju a koji se mogu podeliti u tri grupe:

1. Podaci na osnovu ŠV-20 i ŠV-50 obrazaca
2. Podaci neophodni za praćenje toka studija (godina studija, ocene, ESPB bodovi, status na studijama, i dr.)
3. Ostali podaci koje fakulteti prikupljaju

⁸ RCUB je nastao u okviru Elektrotehničkog fakulteta, a kao deo Univerziteta u Beogradu funkcioniše već 20 godina.

Od pet oblasti⁹ koje RCUB potražuje od fakulteta, tri se odnose na podatke o studentima:

1. Podaci o studentima koji su se prijavili na prijemne ispite
2. Podaci o upisanim studentima (čije su studije u toku)
3. Podaci o diplomiranim studentima

Podaci koje RCUB prikuplja u okviru ovih oblasti obuhvataju, između ostalog i podatak o godini studija, načinu finansiranja studija, polu, studijskim grupama, ocenama, ostvarenim ESPB bodovima, urađenim predispitnim obavezama, što su podaci koje i sami fakulteti prikupljaju o studentima. Kompletni podaci o toku studija za diplomirane studente potrebni su za izradu diploma koje od 2010. godine centralizovano izdaje univerzitet.

U okviru paketa podataka za koje je dogovoreno da se dobijaju od fakulteta ne nalaze se podaci o studentima iz osetljivih grupa, a predstavnici RCUB-a smatraju da fakulteti nisu sistematski prikupljali ovu vrstu podataka.

Iskustva analitičara RCUB-a ukazuju da praksa integracije podataka na Univerzitetu u Beogradu još uvek nije u punoj meri zaživela, odnosno da tražene podatke ne dobijaju od svih fakulteta, kao i da od onih od kojih dobijaju, podaci nisu uvek potpuni. Potpune podatke svi fakulteti šalju samo za studente koji su položili prijemni ispit na osnovnim akademskim studijama. Iste podatke, prema proceni analitičara, za ostale nivoe studija ne dostavlja oko 30% fakulteta. Podaci o upisanim studentima se redovno dostavljaju u daleko manjem obimu (oko 60% fakulteta ih redovno dostavlja). Iako je zakonska obaveza fakulteta da dostavi sve podatke o studentima (pored već navedenih, tu spadaju i ocene, poslednje stečeno zvanje, uspeh na studijama, podaci o završnom radu, dužina trajanja studija) kako bi univerzitet izradio diplome, procena je da oko 10% fakulteta to i dalje ne čini.

RCUB ne sprovodi posebne i dodatne analize postojećih podataka o studentima. S obzirom da u centralnoj bazi UBG ne postoje kompletirani podaci svih fakulteta o studentima, analitičari RCUB smatraju da analize i zaključci ne bi bili reprezentativni na nivou univerziteta.

Praksa integracije podataka na Univerzitetu u Beogradu još uvek nije u punoj meri zaživela. Tražene podatke ne šalju svi fakulteti (čak i za neke podatke za koje postoji zakonska obaveza), a i kad šalju, podaci nisu uvek potpuni.

⁹ Ostale dve oblasti se odnose na podatke o institucijama, vidi dalje u tekstu.

2.2.2 Sektor za studije i nauku Univerziteta u Beogradu

Služba koja se takođe bavi prikupljanjem podataka sa pojedinačnih fakulteta Univerziteta u Beogradu jeste *Sektor za studije i nauku*. Sektor za studije i nauku godišnje od fakulteta prikuplja podatke o uspešnosti studiranja na svakom fakultetu pojedinačno, a podaci koje potražuju od fakulteta su:

1. Broj ostvarenih ESPB bodova u protekloj školskoj godini
2. Broj budžetskih i samofinansirajućih studenata
3. Broj studenata koji su se ispisali sa studija (razvrstano prema statusu finansiranja studija)
4. Prolaznost na ispitima
5. Upis različitih kategorija studenata u školsku godinu (brućoša, apsolvencata, stranaca).

Navedeni podaci se traže i fakulteti ih dostavljaju agregirane u namenski napravljenim tabelama u excel formatu (najčešće ih fakulteti prosleđuju odštampane) da bi ih naknadno istraživači Sektora uneli u jedinstvenu bazu podataka (u excel formatu). Na osnovu dobijenih podataka analitičari Sektora sprovode i javno objavljuju (na web stranici Rektorata) analize o trendovima upisa i efikasnosti studiranja u tekućoj školskoj godini po fakultetima, godinama studija i statusu studenta. S obzirom da su podaci koji pristižu već agregirani, nivo analize je ograničen. Pored navedenih, javno dostupni podaci o studentima su i rang liste studenata koji su polagali prijemni ispit na fakultetima i koje univerzitet objavljuje na svom sajtu.

Ključni nalaz:

- Pored postojanja informacionog sistema koji omogućuje brzo i efikasno prikupljanje i analizu podataka, Univerzitet u Beogradu neretko potražuje od fakulteta dodatne agregirane podatke (koji bi se inače nalazili u bazi univerziteta kad bi fakulteti redovno slali podatke).

2.2.3 Informacioni sistemi državnih univerziteta u Srbiji

Univerziteti poseduju autonomiju u svom radu, tako da način obrade, skladištenja, analize i publikovanja podataka zavisi od politike svakog univerziteta posebno. Ovakva praksa kao posledicu ima neujednačenost i ponekad neuporedivost podataka. Kao primer neusklađenosti je prijavljivanje većeg broja studenata na univerzitetima od one populacije koju identifikuje RZS, usled različitog načina definisanja populacije studenata.

Ključni nalaz:

- Pored postojećih tehničkih mogućnosti koje podrazumevaju standardizaciju prikupljanja, čuvanja i analize podataka, još uvek se ove prakse razlikuju među univerzitetima. Istovremeno, integracija podataka o studentima svih univerziteta u bazi nadležnog Ministarstva je na veoma niskom nivou.

2.3 Republički zavod za statistiku Republike Srbije

Republički zavod za statistiku (RZS) i u okviru njega *Odsek za statistiku obrazovanja i drugih društvenih delatnosti*, sa svojim regionalnim odeljenjima je institucija koja između ostalog ima zadatak da prikuplja, obrađuje, analizira, vrši diseminaciju i publikuje statističke podatke o studentskoj populaciji u Republici Srbiji.

Na osnovu standardizovanih obrazaca RZS prikuplja i obrađuje podatke o:

1. upisanim studentima (na osnovu obrasca ŠV-20)
2. diplomiranim studentima (na osnovu obrasca ŠV-50)

Obrazac ŠV-20 popunjavaju studenti prilikom upisa svake školske godine i predaju studentskoj službi visokoškolske ustnove u dva primerka. Jedan primerak ostaje u dosijeu studenta, a drugi se šalje RZS-u. ŠV-50 obrazac popunjava diplomirani student ili administracija visokoškolskih ustanova nakon diplomiranja i prosleđuje ga RZS. Podatke o upisanim studentima fakulteti šalju RZS odmah nakon završenog upisa godine, a podatke o diplomiranim studentima na kraju kalendarske godine. Obrasci sadrže pitanja koja imaju zatvorene i otvorene odgovore. Otvorene odgovore stručne službe RZS naknadno šifriraju i unose u bazu podataka (ova pitanja su označena dalje u tekstu).

U okviru ŠV-20 obrasca, koje studenti prilažu prilikom upisa godine, nalaze se sledeći podaci:

1. Naziv fakulteta, akademije ili visoke škole koju trenutno pohađa (*naknadno šifriranje*)
2. Mesto škole (*naknadno šifriranje*)
3. Vrsta studija
4. Stepen studija
5. Pol
6. Godina i mesto rođenja
7. Mesto stalnog stanovanja i mesto stanovanja za vreme studiranja (*naknadno šifriranje*)
8. Državljanstvo i nacionalna pripadnost (*naknadno šifriranje*)
9. Način finansiranja studija (finansiranje iz budžeta i samofinansiranje)
10. Godina studija koju student upisuje
11. Godina prvobitnog upisa u visokoobrazovnu ustanovu na kojoj upisuje datu godinu
12. Podatak o tome da li student obnavlja godinu ili je prvi put upisuje
13. Školska sprema roditelja
14. Radni status roditelja – izdržavaoca
15. Radni status studenta
16. Zanimanje studenta ukoliko je zaposlen, odnosno roditelja - izdržavaoca, ako je student nezaposlen (*naknadno šifriranje*)
17. Podaci o vrsti poteškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti ukoliko ih student ima koji uključuju sledeće:
 1. Korisnike kolica

2. Otežano kretanje
3. Delimično oštećenje vida
4. Potpuno oštećenje vida
5. Delimično oštećenje sluha
6. Potpuno oštećenje sluha
7. Hronična oboljenja i fiziološka oštećenja (astma, dijabetes, epilepsija)
8. Teškoće u govoru
9. Teškoće u učenju (disleksija, disgrafija)

Studenti koji upisuju prvu godinu studija dodatno daju i informacije o prethodno završenoj srednjoj školi:

1. Naziv prethodno završene škole (*naknadno šifriranje*)
2. Mesto u kome je student završio prethodnu školu (*naknadno šifriranje*)
3. Godina završetka prethodne škole

U okviru ŠV-50 se prikupljaju sledeći podaci o diplomiranim studentima:

1. Naziv fakulteta, akademije ili više škole koju je upravo završio (*naknadno šifriranje*)
2. Mesto škole (*naknadno šifriranje*)
3. Vrsta studija
4. Stepen studija
5. Stečeno stručno zvanje (*naknadno šifriranje*)
6. Pol
7. Godina i mesto rođenja
8. Prebivalište
9. Državljanstvo i nacionalna pripadnost (*naknadno šifriranje*)
10. Način finansiranja studija
11. Godina prvog upisa u visokoobrazovnu ustanovu na kojoj student diplomira
12. Prethodno završena škola (*naknadno šifriranje*)
13. Prosečna ocena tokom studija
14. Radni status studenta i njegovog roditelja – izdržavaoca
15. Zanimanje studenta, odnosno roditelja-izdržavaoca ukoliko student nije zaposlen (*naknadno šifriranje*)

Pored navedenih RZS dobija i podatke koje godišnje dostavlja *Odsek za učenički i studentski standard* Ministarstva za prosvetu, nauku i tehnološki razvoj koji uključuju:

1. Podatke o studentima koji su konkurisali za studentski kredit i stipendiju
2. Podatke o studentima koji su ostvarili pravo na studentski kredit i stipendiju

Od studentskih centara RZS (posredstvom Ministarstva za prosvetu i nauku i tehnološki razvoj¹⁰) dobija sledeće podatke jednom godišnje:

1. Podatke o studentima koji su konkurisali za studentski smeštaj i ishranu,
2. Podatke o studentima koji su ostvarili pravo na studentski smeštaj i ishranu.

2.4 Obrada podataka

Podaci koje fakulteti dostavljaju RZS-u (na osnovu ŠV-20 i ŠV-50) su prikupljeni na osnovu pitanja sa i bez ponuđenih odgovora (odnosno na osnovu otvorenih i zatvorenih pitanja), tako da je neophodno otvorena pitanja šifrirati na osnovu standardizovanih klasifikacija (naznačena su pitanja kod kojih je potrebno *naknadno šifriranje*). Nakon ovog procesa odgovori se unose u elektronsku bazu podataka koju formira, održava i administrira RZS.

2.5 Analiza prikupljenih podataka

Prikupljeni podaci se *analiziraju* prema sledećim kriterijumima - polu, godinama starosti, statusu, načinu finansiranja, stepenu studija, oblasti i trajanju studija. Podaci se *agregiraju* na različitim nivoima (republičkom, teritorijalnim celinama Sever i Jug, regiona, oblasti do najnižeg nivoa – opštine) a da bi se osigurala longitudinalnost, populacija se *upoređuje* sa stanjem u prethodnim godinama.

RZS je otvoren po pitanju saradnje tako da na zahtev različitih korisnika (domaćih i stranih) priprema i složene statističke pokazatelje (indikatore).

Na osnovu obrasca ŠV-50, RZS obrađuje podatke koliko je studenata u prošloj kalendarskoj godini steklo stručna i akademska zvanja I, II i III stepena razvrstanih po disciplinama. Takođe se obrađuju podaci o diplomcima u odnosu na završeni univerzitet, područje obrazovanja, način finansiranja studija, pol i region. Podaci se analiziraju za studente državnih i privatnih fakulteta, kao i državnih i privatnih visokih škola.

¹⁰ Navedene podatke studentski centri ne šalju direktno RZS-u već Odseku za učenički i studentski standard, koji RZS - udostavlja agregirane podatke.

Podaci o studentima (na osnovu ŠV-20 obrasca) podrazumevaju analize koje se vode prema području obrazovanja, vrsti i stepenu studija, načinu finansiranja, polu i regionima. Podaci se takođe analiziraju za studente državnih i privatnih fakulteta i visokih škola.

Na osnovu podataka dobijenih od *Odseka za učenički i studentski standard* daju se podaci o broju studenata koji su korisnici kredita i stipendija, prema teritoriji i mesečnom iznosu. Podaci o korisnicima studentskog smeštaja se prikazuju prema polu i regionu.

RZS u svojim publikacijama ne analizira posebno ranjive grupe studenata.

Ključni nalazi:

- Isti podaci na osnovu obrazaca ŠV-20 i ŠV-50 se unose dva puta u dve elektronske baze: 1. fakultetsku bazu prilikom upisa školske godine, 2. bazu Republičkog zavoda za statistiku.
- Osetljive grupe studenta nisu predmet analiza RZS.

2.6 Publikovanje podataka

Podaci o visokom obrazovanju su javno dostupni preko kompleksnih publikacija, tematskih saopštenja i biltena o obrazovanju (*Statistički godišnjak Republike Srbije, Regioni i opštine u Srbiji*). Većina ovih publikacija je pored štampanog izdanja koje je moguće kupiti, dostupno na sajtu RZS <http://webrzs.stat.gov.rs> u pdf formatu.

Od momenta usvajanja Zakona o visokom obrazovanju (krajem 2005. godine) u kojem su primenjene odredbe Bolonjske konvencije, RZS je uskladio praćenje upisanih i diplomiranih studenata novim normativnim rešenjima. Studenti se počevši od akademske 2007/2008. godine prate prema vrsti studija (akademske i strukovne) i prema stepenu studija (osnovne akademske, master studije, specijalističke i doktorske studije). Obrada i analiza podataka se od tada radi prema klasifikaciji obrazovnih područja umesto na osnovu odseka i smerova kao što je to bio slučaj do tada.

U pravilniku Republičkog zavoda za statistiku navodi se da je rok za objavljivanje rezultata za prethodnu godinu 30. jun tekuće godine, ali ovo često nije slučaj. Tako se u Statističkom godišnjaku iz 2011. nalaze podaci o studentima koji su diplomirali još 2009. odnosno o studentima koji su iste godine upisali prvu godinu studija. Iako publikacije kasne, podatke istraživači mogu dobiti od RZS i ranije.

2.7 Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja

2.7.1 Sektor za visoko obrazovanje

U okviru *Sektora za visoko obrazovanje*, finansijska služba od fakulteta između ostalih dobija i podatke o studentima. Podatke dobijaju direktno od fakulteta kao pravnih lica, a isti se dostavljaju svake godine u decembru. *Sektor* poseduje podatke o studentima razvrstanim po fakultetima, godinama studija, nivou studija i statusu u kom se nalaze (budžetski ili samofinansirajući). Posebno se prate studenti doktorskih studija, s obzirom na to da se njihov broj određuje posebnom odlukom *Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja*. Podatke od fakulteta dobijaju u papirnom formatu, a zatim ih unose u excel format u kom ih i čuvaju. Ovi podaci predstavljaju izveštaj poslovanja fakulteta na osnovu kog nadležno ministarstvo vrši njihovo finansiranje. *Sektor* ne vrši analize niti izdaje publikacije na osnovu navedenih podataka koje prikuplja kako se isti koriste isključivo za interne potrebe.

2.7.2 Odsek za poslove učeničkog i studentskog standarda

Odsek za poslove učeničkog i studentskog standarda predstavlja jedinicu *Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja* koji poseduje najveći broj podataka o studentima (kao i o podgrupi studenata koji pripadaju osteljivim grupama) u okviru *Ministarstva*. Preko *Odseka* se obavlja celokupno finansiranje smeštaja i ishrane studenata kao i dodeljivanje kredita i stipendija od strane države. Podatke o studentima ova služba prikuplja putem konkursne dokumentacije za smeštaj, ishranu, kredite i stipendije za studente koje raspisuje *nadležno ministarstvo* svake godine. Za organizovanje i sprovođenje procesa kreditiranja i stipendiranja studenata unutar *Odseka* zadužena je posebna podjedinica - *Grupa za učeničke i studentske kredite i stipendije*.

2.7.3 Smeštaj i ishrana

Nakon raspisivanja konkursa za smeštaj u studentskom domu i abonentsku knjižicu, u Beogradu službe smeštaja na fakultetama primaju od studenata konkursni materijal, formiraju liste (vrše selekciju) i prosleđuju studentskom centru u Beogradu. Na svim drugim univerzitetima u Srbiji studenti direktno konkurišu kod službi studentskih centara koje vrše selekciju i objavljuju rang liste. Konkurs traje svake godine za studente osnovnih studija od 01.09. do 31.10. kao i od 01.10. do 05.11. za studente drugog stepena studija.

Podaci koje studenti podnose ovom prilikom kao deo konkursne dokumentacije su:

1. Za sve studente:

1. Prihodi po članu porodice za period od 01.01. do 30.06. tekuće godine
2. Pripadnost osetljivoj grupi.¹¹

2. Za studente I stepena studija:

1. Svedočanstva o završenom I, II i III odnosno IV razredu srednje škole (za studente I godine studija)
2. Godina studija
3. Prosečna ocena u toku studija
4. Godina upisa osnovnih studija
5. Broj ostvarenih ESPB bodova
6. Podatak koliko traju studije
7. Broj zaostalih ispita (za studente po starom nastavnom planu i apsolvente).

3. Za studente II i III stepena studija:

1. Podatak o završenom prethodnom stepenu studija i godina upisa I godine drugog stepena studija (za studente I godine drugog stepena studija)
2. Podatak o završenom I i II stepenu studija i godina upisa I godine trećeg stepena studija (za studente I godine trećeg stepena studija)
3. Radni status, odnosno dokaz da nisu u radnom odnosu.

Odsek za poslove učeničkog i studentskog standarda poseduje detaljne podatke o kapacitetima ustanova za smeštaj i ishranu studenata (kapaciteti kojima raspolažu studentski domovi i menze). Detaljnije podatke o studentima koji su ili nisu ostvarili pravo na smeštaj i ishranu (osim broja), poput godine studija, fakulteta, kojoj od ranjivih grupa pripadaju *Odsek* ne poseduje. Ovi podaci ostaju u studentskim centrima i po potrebi se u formi sumiranih podataka (izveštaja) dostavljaju *Odseku*. U okviru ove jedinice Ministarstva je pokrenuta inicijativa da se instalira softver kojim bi se svi podaci iz studentskih centara redovno elektronski dostavljali *Odseku*.

Odsek za poslove učeničkog i studentskog standarda preko faktura kojima studentski centri trebaju sredstva budžeta kontroliše da iznosi budu u skladu sa odobrenim brojem mesta za smeštaj i ishranu.

¹¹ Zakonom o učeničkom i studentskom standardu, članom 4. je određena pripadnost osetljivim grupama koje čine studenti:

- iz materijalno ugrožene porodice,
- deca bez roditeljskog staranja,
- iz jednoroditeljskih porodica,
- iz romske nacionalne manjine,
- sa invaliditetom, hroničnim bolestima i rekoalescenti,
- čiji su roditelji nestali ili su kidnapovani na teritoriji Kosova i Metohije i na teritoriji republika bivše SFRJ,
- izbeglice i raseljena lica na teritoriji Republike Srbije,
- povratnici po sporazumu o readmisiji i deportovani studenti.

Pored ovog *studentski centri* jednom mesečno dostavljaju izveštaj o ukupnom broju noćenja kao i broju obroka koji su realizovani u okviru svake pojedinačne institucije.¹²

Odsek za poslove učeničkog i studentskog standarda sprovodi analize podataka kao deo redovnih internih izveštaja. Ovi podaci se tako analiziraju za potrebe podnošenja finansijskih izveštaja (izveštaji koji se pre svega odnose na prikaz utrošenih sredstva i plana finansiranja) ali i za potrebe procesa revidiranja cene smeštaja i ishrane studenata. U okviru redovnih godišnjih izveštaja izveštava se i o studentima koji pripadaju osetljivim grupama.¹³ Analize obavljaju *studentski centri* koji *Odseku* dostavljaju i izveštaje i sumirane podatke. Ove analize se rade za interne svrhe i nisu publikovane ali su dostupne svim zainteresovanim akterima na zahtev.

¹² Trenutno je u domovima smešteno oko 18000 studenata, dok usluge korišćenja studentske menze koristi oko 40000 studenata. Ovako velika razlika u broju studenata koji koriste usluge smeštaja i studenata koji koriste usluge ishrane proizilazi iz činjenice da veliki broj studenta iz koristi usluge ishrane iako živi u mestu u kome studira.

¹³ Samo o onima koji koriste mere podrške, s obzirom da se određeni broj studenata koji zadovoljavaju kriterijume ugroženih grupa redovnim kanalima upiše na fakultet i ostvari prava na dom i kredit/stipendiju.

2.7.4 Grupa za učeničke i studentske kredite i stipendije

Grupa za učeničke i studentske kredite i stipendije (u daljem tekstu Grupa) podatke dobija na osnovu konkursne dokumentacije koju studenti zainteresovani za kredite ili stipendije podnose svake godine. Fakulteti svake godine objavljuju konkurs koji traje od 01.10. do 31.10. tekuće godine, da bi do 05.11. javno objavili spisak svih studenata koji su konkurisali za kredite/stipendije. Spiskove i prateću konkursnu dokumentaciju (koja podrazumeva formiranje posebnog dosijea za svakog studenta koji je konkurisao) fakulteti dalje šalju Univerzal banci.¹⁴ U Banci se podaci ubacuju u elektronsku bazu i vrši selekcija kandidata na osnovu unapred određenih kriterijuma. Nakon formiranja konačne rang liste studenata koji će postati korisnici kredita i stipendija banka celokupnu dokumentaciju (u papirnom i elektronskom formatu) prosleđuje *Grupi* gde se vrši skladištenje obe baze. Elektronska baza je u excel formatu.

U bazi *Grupe* se nalaze podaci kako za studente kojima su odobreni krediti ili stipendije tako i za studente koji nisu postali korisnici istih prava. Ovi podaci su izvedeni iz konkursne dokumentacije koja obuhvata sledeće podatke¹⁵:

Za studentske stipendije:

1. Lični podaci iz lične karte (ime, prezime, JMBG, mesto stanovanja, opština stanovanja);
2. Fakultet koji je upisan;
3. Smer/grupa;
4. Godina studija;
5. Pripadnost osetljivoj grupi;
6. Prosečna ocena postignuta tokom studija;
7. Broj ESPB poena;
8. Radni status, odnosno dokaz da nije u radnom odnosu (za studente I godine II stepena studija).

Za studentske kredite:

1. Lični podaci iz lične karte (ime, prezime, JMBG, mesto stanovanja, opština stanovanja);
2. Fakultet koji je upisan;

¹⁴ Sa ovom bankom *Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja* ima sklopljen Ugovor o posredovanju kreditiranju i stipendiranju studenta. Sredstva obezbeđuje država, a banka pruža organizacionu podršku. Kriterijume dodele kredita i stipendija određuje *Ministarstvo*.

¹⁵ Predstavnicima Odseka sumnjaju da određeni broj studenata koji se prijavljuje za kredite lažira potvrde o primanjima svojih roditelja, tako da ove ne predstavljaju u potpunosti pouzdan indikator socio-ekonomskog stanja studenta.

3. Smer/grupa;
4. Godina studija;
5. Pripadnost osetljivoj grupi;
6. Prosečna ocena postignuta tokom studija;
7. Broj ESPB poena;
8. Radni status, odnosno dokaz da nije u radnom odnosu (za studente I godine II stepena studija).
9. Prosečni mesečni neto prihod po članu porodice za period januar-jun tekuće godine.¹⁶

Grupa svake godine nakon obavljenog konkursa, vrši analize koliko je studenata dobilo kredite i stipendije, kao i koliko je učešće studenata iz različitih osetljivih grupa. Analize se prave za interne potrebe i nisu publikovane, ali su javno dostupne na zahtev za sve zainteresovane aktere. *Grupa* podatke o dodeljenim (i nedodeljenim) kreditima i stipendijama šalje u okviru Godišnjeg izveštaja RZS. Od RZS se redovno trebaju podaci o kretanju prihoda i rashoda domaćinstva na osnovu kojih se formira iznos kredita i stipendija.

Ključni nalaz:

- Odsek za poslove učeničkog i studentskog standarda ne poseduje jedinstvenu bazu podataka studenata već dve odvojene baze studenata koji su konkurisali za smeštaj i/ili abonentsku knjižicu, s jedne strane, i onih za kredite ili stipendije, s druge strane. Ove dve elektronske baze postoje nezavisno jedna od druge i podaci se ne mogu ukrštati za potrebe detaljnijih analiza (npr. učešće u studentskom smeštaju onih studenata koji su ostvarili pravo na kredit).

¹⁶ Dokumentacija za stipendije i kredite razlikuje se samo u tački 9 koja se odnosi na neto mesečna primanja porodice studenta, što zapravo znači uvođenje materijalnog standarda kao dodatne kategorije za primanje kredita.

2.7.5 Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta

Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta prikuplja od fakulteta i visokih škola, između ostalih, i informacije o studentima¹⁷ kao deo dokumentacije neophodne za akreditaciju visokoškolske ustanove. Ove informacije fakulteti dostavljaju u papirnoj i elektronskoj formi svakih pet godina. Prilikom podnošenja konkursne dokumentacije fakulteti su u obavezi (u okviru standarda 8. - *Studenti*) da predlože broj studenata koje će upisati. Do ovog broja se dolazi tako što se broj studenata upisanih na prvu godinu pomnoži sa brojem godina studija, tako da ne predstavlja stvarno već maksimalno stanje (iskorišćenost kapaciteta).

Takođe, fakulteti prilažu i agregirane podatke o:

1. Broju studenata koji su upisali određeni nivo studija,
2. Broju studenata koji su trenutno na studijama (u odnosu na nivo studija),
3. Broju studenata koji su završili određeni nivo studija u toku prethodne godine.

U okviru 12. standarda kao deo samoevaluacije fakulteta se obavezno podnose podaci o stvarnom broju studenata agregirani po godinama, grupama i nivou studija. Komisija ima pravo da izvrši i spoljašnju proveru ovih podataka i ukupno kvaliteta studiranja.

Podaci kojima raspolaže *Komisija* se koriste u svrhe analize rada fakulteta u prethodnom periodu u svrhu procene zadovoljenja standarda koji su neophodni za akreditaciju visokoškolske ustanove. Svi podaci su javno dostupni na zvaničnom sajtu. Trenutno ne postoji kao poseban kriterijum za akreditovanje dokaz o određenom, zakonom propisanom, učešću studenata koji pripadaju osetljivim grupama, niti je podatak o njihovom učešću deo konkursne dokumentacije.

¹⁷ U okviru dva standarda: 8. standard – *Studenti* i 12. standard – *Unutrašnji mehanizmi za osiguranje kvaliteta*.

2.8 Podaci o institucijama

2.8.1 Univerziteti

Univerzitetima su dostupni podaci koji su deo konkursne dokumentacije koja se prikuplja za potrebe akreditacije fakulteta. Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta prosleđuje ove podatke *univerzitetima* koji ih dalje pohranjuju u svojim bazama podataka. Valja istaći da se ovi podaci prikupljaju na petogodišnjem nivou te se time i baza relevantnih indikatora formiranih na osnovu njih ne može smatrati ažurnom.

Na sajtu *univerziteta* su dostupni osnovni podaci o fakultetima: kontakt podaci fakulteta članica, sedište univerziteta, Uprava i struktura zaposlenih, kao i kratak pregled istorije *univerziteta* i fakulteta članica, postojeće infrastrukture, broj i kratko predstavljanje zaposlenih u nastavi kao i ukupan broj studenata po fakultetu.

Univerziteti ne poseduju podatke o finansijama fakulteta, a takođe ne poseduju i ne prikupljaju informacije o radu studentskih domova (smeštaj i ishrana studenata), kao ni o kreditima i stipendijama koje dodeljuje nadležno ministarstvo.

2.8.2 Republički zavod za statistiku Republike Srbije

Instrument na osnovu kog RZS prikuplja podatke o visokoškolskim ustanovama je obrazac ŠV-21.

Pomoću njega se prikupljaju podaci o:

1. Nazivu i sedištu fakulteta, akademije ili visoke škole;
2. Univerzitetu kome fakultet pripada;
3. Nastavnom osoblju prema zvanju, radnom statusu i polu;
4. Obrazovnim područjima, oblastima, smerovima, stepenu i dužini studija.

Kada je u pitanju organizacija visokoškolskih ustanova, podaci sa visokoškolskih ustanova se agregiraju na nivou univerziteta.

Finansiranje visokoškolskih ustanova se javlja kao deo podataka o prihodima i rashodima budžetskih sredstava. Prihodi su razvrstani na osnovu različitih izvora, a rashodi prema nameni.¹⁸ Poslednji su podeljeni na tekuće i investicione rashode. Dok prvi predstavljaju troškove funkcionisanja ustanova (plate, održavanja i dr.), drugi se odnose na kapitalna ulaganja koja su prikazana prema tipu i nameni.

Kao osnovu za izradu ovih indikatora RZS koristi sledeće izvore podataka:

1. statistike nacionalnih računa,
2. demografske statistike (popis, procene i projekcije stanovništva po polu, starosti i tipu naselja),
3. završne račune budžeta Ministarstva finansija i privrede,
4. podatke Nacionalne službe za zapošljavanje.

¹⁸ Javni rashodi za obrazovanje su u 2011. prema proceni Ministarstva finansija i ekonomije 3.9%.

2.8.3 Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja

U okviru *Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja* dva su značajna mesta na koja se slivaju podaci o visokoškolskim ustanovama:

1. Sektor za visoko obrazovanje,
2. Odsek za poslove učeničkog i studentskog standarda.

Sektor za visoko obrazovanje od fakulteta dobija podatke o nastavnom i nenastavnom osoblju zaposlenom na fakultetima i visokim školama, površini fakultetackao i drugim parametarima na osnovu kojih se vrši finansiranje fakulteta. Podatke dobijaju direktno od fakulteta i to krajem svake kalendarske godine (decembar/januar). Služba poseduje podatke o broju nastavnog osoblja razvrstanog po zvanjima i nenastavnom osoblju razvrstanom prema funkcijama za svaki fakultet/visoku školu pojedinačno. Fakulteti dostavljaju podatke o površini fakulteta i svim troškovima koje nadležno ministarstvo prihvata kao legitimne bez dodatnog proveravanja. Na osnovu ovih podataka se formira budžet za svaki fakultet pojedinačno za sledeću godinu (za lične dohotke i troškove održavanja prostorija i funkcionisanja obrazovne ustanove). Podatke Sektor za visoko obrazovanje dobija otkucane i odštampane na papiru, a zatim ih zaposleni unose u excel format u kom se čuvaju i upotrebljavaju. Služba nema mehanizme provere tačnosti podataka, te ceo proces počiva na poverenju u predstavnike ustanova koji te podatke dostavljaju. Podaci se koriste isključivo u svrhu finansiranja fakulteta tako da se na osnovu ovih podataka ne pišu niti publikuju analize i izveštaji.

Odsek za učenički i studentski standard poseduje podatke o institucijama studentskog standarda - studentskim domovima i menzama odnosno podatke o njihovim kapacitetima, a mesečno od *studentskih centara* dobija izveštaje koliki je broj noćenja i obroka ostvaren. Međutim, iako *Odsek za učenički i studentski standard* na zahtev može doći do svakog podatka, ne postoji centralizovana baza u koju bi se slivali svi podaci *studentskih centara* (za šta inače postoje tehnički preduslovi).

2.8.4 Komisija za akreditaciju i kontrolu kvaliteta

Komisija za akreditaciju i kontrolu kvaliteta raspolaže najpotpunijim podacima o visokoškolskim ustanovama. Ove podatke *Komisija* dobija kao deo konkursne dokumentacije prilikom akreditovanja visokoškolske ustanove, a oni su podeljeni u sledeće dimenzije:

1. Osnovni zadaci i ciljevi visokoškolske ustanove (Standard 1.)
2. Planiranje i kontrola (Standard 2.)
3. Organizacija i upravljanje (Standard 3.)
4. Studije (Standard 4.)
5. Naučnoistraživački i umetnički rad (Standard 5.)
6. Nastavno osoblje (Standard 6.)
7. Nenastavno osoblje (Standard 7.)
8. Prostor i oprema (Standard 9.)
9. Biblioteka, udžbenici i informaciona podrška (Standard 10.)
10. Izvori finansiranja (Standard 11.)
11. Unutrašnji mehanizmi za osiguranje kvaliteta (Standard 12.)
12. Javnost u radu (Standard 13.)

Visokoškolske ustanove podatke dostavljaju u elektronskoj i papirnoj formi u okviru standardizovanih obrazaca. Podaci se dostavljaju samo prilikom podnošenja konkursne dokumentacija za akreditaciju, i ukoliko ustanova dobije akreditaciju za rad, sledeći put podatke dostavlja za pet godina. U međuvremenu se ne ažuriraju podaci koji su podneti. *Komisija* objavljuje Izveštaje o akreditaciji, odluke i izveštaje o spoljašnjem vrednovanju rada ustanova.

U konkursnoj dokumentaciji za akreditaciju ne pominju se preduslovi koji bi omogućili ili olakšali studiranje studentima koji pripadaju osetljivim grupama. Standardi ne postavljaju kao uslov za dobijanje akreditacije ispunjenje postojećih zakonskih propisa u vezi sa osetljivim grupama, niti zahtevaju da se ovakvi podaci dostave.

III Finansiranje studija – podaci koji se prikupljaju kao deo politika podrške

Studentima je u vidu finansijske pomoći na raspolaganju nekoliko državnih mera koje im omogućavaju ili olakšavaju studiranje. U te mere spadaju stipendije i krediti *Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja* kao i smeštaj u studentskim domovima i ishrana u menzama po subvencionisanim cenama. Pored ovih mera koje obuhvataju veliki broj studenata, *nadležno ministarstvo* ima i nekoliko posebnih i na specifične grupe studenata usmerenih stipendija a najbitnija od njih jeste stipendija Republičke fondacije za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka koja godišnje dodeli oko 150 stipendija studentima državnih fakulteta u Srbiji. Iako je *nadležno ministarstvo* sasvim sigurno najveća institucija koja pomaže studente, kao akteri sa istim ciljem javljaju se i Vlada Pokrajine Vojvodine, lokalne samouprave, univerziteti i nekoliko drugih fondacija. Od aktera koji ne pripadaju javnom sektoru jedan broj poslovnih banaka (ERSTE, EFG, Raiffeisen) u okviru svojih kreditnih ponuda se fokusira i na studentsku populaciju kojoj nudi kredite za plaćanje školarina ali i troškove studentskog života.

3.1 Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja

Pravo na *stipendije i kredite* Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja imaju samo studenti koji su u statusu budžetskih studenata i koji studiraju na državnim univerzitetima. Da bi postao korisnik stipendije student mora da položi ispite u protekloj godini i ostvari broj kredita u vrednosti od 60 ESPB. Za dobijanje kredita formula za izračunavanje ukupnog broja bodova na osnovu kojih će se izvršiti rangiranje studenata uključuje 1. uspeh iz prethodnog obrazovnog perioda (za studente prve godine uspeh u poslednjoj godini srednje škole (od 2 do 5 čemu se dodaje još 4.5 bodova, a za studente starijih godina prosečna ocena tokom studija), 2. efikasnost studiranja prema broju ESPB bodova (od 2 do 4 boda) i 3. socijalno ekonomski status porodice, na osnovu mesečnih prihoda po članu domaćinstva (do 40% prosečne zarade - 2 boda i od 41-80% prosečne zarade 1 bod). Formula podrazumeva maksimalan broj bodova 16 (a minimalan 8), u čemu socijalno-ekonomski aspekt studenta učestvuje sa maksimalno 2 boda odnosno sa 25%.

Grupa za učeničke i studentske kredite i stipendije od 2011. godine dobija informacije od svih aktera koji iz javnog sektora dodeljuju stipendije (pokrajine, lokalne samouprave) što joj omogućava da sprečava praksu dobijanja stipendija iz različitih izvora.

Troškove *smeštaja i ishrane* tokom studija studenti sami plaćaju. Studenti imaju dve opcije za stanovanje tokom studija: u studentskom domu i u privatnom/sopstvenom smeštaju. Međutim, kao i kod prava na kredit i stipendiju i pravo na smeštaj u studentskom domu i ishranu u menzama (po subvencionisanim cenama) imaju studenti koji su u statusu budžetskih studenta. Za njih cene smeštaja i hrane nisu ekonomske, već subvencionisane u dovoljnoj meri da se mogu u potpunosti pokriti kreditom ili stipendijom. Studenti koji nisu iz budžeta finansirani mogu da postanu korisnici i smeštaja ukoliko nakon raspodele ostane dovoljno mesta u domovima i menzama, ali i u jednom i u drugom slučaju tu mogućnos mogu ostvariti samo po ekonomskim cenama.

Kriterijumi prilikom konkursa za stanovanje u studentskom domu su:

1. prosečna ocena tokom studja (odnosno svih razreda srednje škole za brucóše)
2. broj ostvarenih ESPB bodova u odnosu na broj godina studiranja
3. socijalno – ekonomski status porodice (do 50% prosečne zarade - 1 bod)

Formula se formira tako što je krajnji maksimalni zbir bodova 100, dok socijalno ekonomski položaj može maksimalno imati vrednost 1, što upućuje na zaključak da ovaj kriterijum učestvuje u raspodeli samo sa 1%.

Ključni nalaz:

- Prilikom konkursa za studentski kredit socijalno-ekonomski aspekt učestvuje u formuli sa maksimalno 25%.
- Konkurs za stanovanje u studentskom domu takođe uključuje socijalno ekonomski položaj kao kriterijum koji učestvuje u formuli samo sa 1%.

Za studente koji pripadaju osetljivim društvenim grupama prave se posebne liste za stipendije, kredite i mesta u domovima. Ukoliko je neko od studenata koji pripadaju osetljivim grupama ispod crte na prijemnom ispitu može ostvariti zakonsko pravo da bude primljen izvan kvote. Ovi studenti mogu imati učešće od dodatih 10% na ukupan broj studenata koji su dobili kredit i stipendiju, a on se određuje nakon utvrđivanja broja dodeljenih kredita i stipendija tokom regularnog konkursa. Takođe, za njih je u studentskim domovima rezervisano 10% smeštajnih kapaciteta.

Osetljive društvene grupe su u svim dokumentima definisane (najpre u *Zakonu o učeničkom i studentskom standardu*) preko sledećih kriterijuma: (kao dokaz se prilaže određena vrsta državnog dokumenta):

1. „Iz materijalno ugrožene porodice – rešenje Centra za socijalni rad da su primaoci stalne socijalne pomoći,
2. Studenti bez roditeljskog staranja – potvrda da su na evidenciji Centra za socijalni rad ili umrlice preminulih roditelja,
3. Iz jednoroditeljskih porodica – izvod iz matične knjige umrlih za preminulog roditelja ili izvod iz matične knjige rođenih studenta,
4. Iz romske nacionalne manjine – potvrda Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine, odnosno Kancelarije za inkluziju Roma,
5. Lica sa invaliditetom, lica s hroničnim bolestima i rekoalescenti – odluka komisije koju formira ustanova u skladu sa Pravilnikom o smeštaju i ishrani učenika i studenata i ovim konkursom,
6. Lica čiji su roditelji nestali ili su kidnapovani na teritoriji Kosova i Metohije i na teritoriji republika bivše SFRJ – potvrda odgovarajućeg udruženja porodica kidnapovanihi nestalih lica,
7. Izbeglice i raseljena lica na teritoriji Republike Srbije – važeća izbeglička legitimacija, raseljenička legitimacija i kopija lične karte,
8. Povratnici po sporazumu o readmisiji i deportovani studenti – potvrda MUP-a, (Konkurs za studentske domove, SC Beograd 2012/2013).

Deleted: “

Ključni nalaz:

- Za studente koji pripadaju osetljivim društvenim grupama prave se posebne liste za stipendije, kredite i mesta u domovima u učešću do 10% van osnovnih kvota.

Kao primer prakse dodeljenih kredita i stipendija u akademskoj 2010/11. i 2011/12. godini navodimo sledeću tabelu:

Tabela 7. Učešće osetljivih grupa u raspodeli stipendija/kredita u školskoj 2010/11. i 2011/12. god.

Školska godina	2010/2011				2011/2012			
	Kredit		Stipendije		Kredit		Stipendije	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Materijalno ugrožene porodice i deca bez roditeljskog staranja	474	61,2	81	11,0	103	18,9	124	9,2
Jednoroditeljske porodice	202	26,1	256	34,6	330	60,4	702	51,8
Romske nacionalne manjine	6	0,8	185	25,1	2	0,4	240	17,7
Lica sa invaliditetom i lica sa hroničnim bolestima	5	0,7	137	18,5	23	4,3	137	10,1
Lica čiji su roditelji nestali ili su kidnapovani na teritoriji KiM i na teritoriji republika bivše SFRJ	0	0,0	7	1,0	2	0,4	4	0,3
Izbeglice i raseljena lica	87	11,2	70	9,5	85	15,6	146	10,8
Povratnici po sporazumu o readmisiji i deportovani studenti	0	0,0	2	0,3	0	0,0	1	0,1
Ukupno	774	100,0	738	100,0	545	100,0	1354	100,0

Izvor: Odsek za poslove učeničkog i studentskog standarda – interni izveštaj

Ostali akteri (lokalne samouprave, univerziteta, fondacije) koji dodeljuju studentske stipendije kojih je u daleko manjem broju, samostalno definišu uslove konkursa. Za najveći broj njih najbitniji kriterijum je akademska izvrsnost dok se socio-ekonomsko stanje uglavnom izuzima kao kriterijum. Ipak, socio-ekonomsko stanje kao kriterijum za dodelu studentskih stipendija ponekad upotrebljavaju lokalne samouprave.

Pored dodeljivanja stipendija i kredita, pojedini fakulteti samostalno sprovode politike podrške studentima slabijeg materijalnog položaja, tako što ove studente oslobađaju dela ili u čak potpunosti od plaćanja školarine. Prakse variraju od fakulteta do fakulteta, između ostalog i u tome ko i kako donosi odluku o oslobađanju od plaćanja školarine: prodekan, dekan, posebna komisija i sl.

Jedini primer pronađen da pojedini akter (na nekom drugom nivou osim republičkom) dodeljuje stipendije posebnim grupama studentima jeste Grad Beograd. Sekretarijat za obrazovanje grada Beograda prilikom dodeljivanja stipendija studentima posebno izdvaja grupu studenata sa

invaliditetom kojima svake godine dodeli oko 100-150 stipendija (123 stipendije je dodeljeno 2012/2013. godine).

IV Kvalitet i upotrebljivost indikatora

4.1 Kvalitet i upotrebljivost indikatora koji se odnose na studente

Kao što je već navedeno, podatke o studentima visokoškolske ustanove prikupljaju preko ŠV-20 obrasca u kome studenti navode podatke o sebi koji se dalje mogu koristiti kao indikatori različitih pojava. U ovom poglavlju biće analizirani podaci koji se mogu koristiti kao indikatori ranjivih grupa, a koji se prikupljaju kako preko ŠV-20 obrazaca tako i iz drugih izvora.¹⁹

4.1.1 Podaci o roditeljima studenata

U obrascima ŠV-20 podatak o najvišem završenom stepenu obrazovanja roditelja (oca i majke) sastoji se od skale sa šest obrazovnih nivoa - 1. bez škole, 2. nepotpuna osnovna škola (1-7 razreda), 3. završena osnovna škola, 4. srednja škola, 5. viša škola i 6. visoka škola. Navedena skala redovno se koristi od strane Zavoda za statistiku što omogućava vršenje različitih poređenja sa podacima koje prikuplja Zavod. Ipak, skala ne omogućava diferenciranje obrazovanja roditelja u odnosu na različite nivoe/tipove srednjih škola (trogodišnje škole za kvalifikovane radnike, četvorogodišnje stručne škole, srednje škole usmerenog obrazovanja, gimnazije) kao ni u odnosu na postdiplomski stepen studija (magistarske/master studije, doktorske studije) čime se jedan deo informacija koji može biti koristan indikator gubi.

Radni status roditelja (odnosno izdržavaoca) se takođe sastoji od skale sa tri ponuđena odgovora (zaposlen, nezaposlen i neaktivan) koja ima veoma nisku analitičku vrednost kao indikator socio-ekonomskog položaja studenata. Pre svega u kategoriji neaktivnih nalaze se kako lica koja ostvaruju prihode (penzioneri) tako i lica koja ne ostvaruju prihode (domaćice, nesposobni za rad, studenti). Kategorija zaposlenih obuhvata različite vrste poslova koje se međusobno značajno razlikuju te zbog čega i ona ima nisku analitičku vrednost. Dodatno, ovako formulisano pitanje podrazumeva formalni status pojedinca, preciznije iz njega se ne može dobiti podatak o poslovima u neformalnom sektoru, dodatnim i privremenim i povremenim poslovima koje roditelji mogu obavljati. Kao deo indikatora vezanih za ranjive grupe ovakva skala predstavlja problem zato što ne omogućava kvalitativnu diferencijaciju radnih statusa i istovremeno ne daje potpunu informaciju o realnom radnom statusu roditelja.

¹⁹ Slične probleme pri analiziranju određenih indikatora ŠV-20 i ŠV-50 obrazaca identifikuje i Vukasović (2007: 95-96).

Zanimanje roditelja se po uputstvu navedenom u ŠV-20 obrscu upisuje samo ukoliko student nije zaposlen, što znači da za zaposlene studente ne postoji informacija o zanimanju roditelja. Ovo pitanje je pored toga bez ponuđenih odgovora, tako da studenti mogu različito shvatiti šta se od njih očekuje da odgovore (npr. zanimanje u smislu onog za šta su osposobljeni završenom školom ili zanimanje u smislu posla koji se trenutno obavlja; neretko između ova dva shvatanja zanimanja postoji velika razlika). Dodatno, zanimanje se ne upisuje za oba roditelja već samo za roditelja-izdržavaoca što dodatno ovaj podatak čini opskurnijim. Jedino se podaci za oba roditelja sa jasno datom skalom i/ili uputstvom za kodiranje zanimanja mogu analizirati u kontekstu indikatora ranjivih grupa. Ovo pitanje inače nije deo redovnih analiza RZS niti je do sad bilo analizirano od strane analitičara RZS (u okviru zvaničnih i redovnih RZS publikacija).

4.1.2 Podaci o studentu

Prethodno obrazovanje studenta se u obrascima zasniva na informaciji o prethodno završenoj srednjoj školi koje se dalje može kodirati kako je pitanje otvorenog tipa. Ipak, u ovom kontekstu bi bilo dobro imati podatke o drugim započetim i/ili završenim studijima na drugom ili istom fakultetu.

Radni status studenta se meri istovetnom skalom kao i radni status roditelja te već navedene poteškoće merenja radnog statusa kod roditelja važe i ovde. Dodatno treba naglasiti činjnicu da se većina studenata formalno nalazi u statusu studenta i verovatnoća je da će upravo taj status i prijaviti u ŠV-20 formularu čime se u potpunosti gubi informacija o njihovom stvarnom radnom aktivizmu.

Kod identifikovanja zanimanja student, ukoliko nije zaposlen, upisuje zanimanje roditelja. Već su navedeni problemi sa ovom kategorijom u segmentu o roditeljima.

Indikator koji se odnosi na poteškoće obavljanja svakodnevnih aktivnosti usled hroničnih bolesti i invaliditeta pruža uvid u to koji oblici invaliditeta i/ili bolesti studente ometaju u svakodnevnom obavljanju obaveza. Ovim podacima se pokriva jedan deo pripadnika osetljivih grupa. Ipak treba napomenuti da se ovde radi o veoma osetljivim podacima za koje je razumno pretpostaviti da će postojati određeni broj studenata koji neće želeći da odgovori na ovo pitanje, posebno imajući na umu da pitanje značajno odskake u odnosu na ostala pitanja (koja su uglavnom faktografska i uobičajena pitanja koja se često susreću na različitim formularima), a da u obrascu nije naznačeno zašto se ovo pitanje uopšte postavlja.

Poslednje završeno obrazovanje, radni status i zanimanje roditelja i studenata predstavljaju okosnicu indikatora ranjivih grupa. Podaci o roditeljima mogu se koristiti za analizu socio-ekonomskog statusa

studenata i time za početnu diferencijaciju studenata. Kao dodatni podaci u ovom smislu, a koji se prikupljaju u okviru ŠV20 obrasca mogu se upotrebiti i pol studenta, nacionalnost, mesto rođenja i mesto stalnog boravka.

Indikatori koji stoje na raspolaganju analitičarima su dovoljni za praćenje samo najopštijih karakteristika studentske populacije. Niz pitanja kojima je pokriven socio-ekonomski status je nedovoljno razvijen i ne diferencira studente u dovoljan broj relevantnih grupa preko kojih bismo imali detaljniju sliku populacije, ali i instrument kojim bismo pratili promene tokom studija. Da bi podaci koji se prikupljaju mogli predstavljati i indikatore ranjivih grupa neophodno je da se svi prikupljeni podaci precizno unose, jednoznačno kodiraju i koriste sa jasnom idejom šta se iz njih želi dobiti, mada pre svega toga nužno je i samim studentima jasno naglasiti sa kojim ciljem i pod kojim pretpostavkama (pre svega u smislu zaštite podataka o ličnosti) se ovi podaci prikupljaju.

Najveći deo ostalih podataka o studentima dolazi iz evidencije fakulteta kojim se prati tok i uspeh studija. Ovi podaci uključuju ocene, položene ispite, ostvaren broj ESPB poena i dr. U kombinaciji sa podacima dobijenim na osnovu ŠV-20 i ŠV-50 obrazaca mogućnost analize tranzicionih putanja kroz visoko obrazovanje postaje diferenciranije jer može da uključi i dimenzije kao što su: dužina studija, uspeh tokom studija, odustajanje od studija za različite kategorije studenata.

Trenutno najbolje indikatore kojima se identifikuju osetljive grupe studenata prikuplja Odsek za učenički i studentski standard Ministarstva prosvete i nauke RS, zatim Studentski centri, kao deo konkursne dokumentacije za prijem u studentske domove i Grupa za učeničke i studentske kredite i stipendije kao deo konkursne dokumentacije za dobijanje studentskih kredita. Svi studenti koji se prijave na konkurs i koriste pravo (na kredit) na osnovu posebnog statusa (pripadanja osetljivoj grupi) su na taj način identifikovani. Međutim, s obzirom da su podaci od studenata traženi za praktične svrhe, jedan broj studenata koji pripada ranjivim grupama, a pritom pravo na stipendiju/kredit/studentski dom ostvari po drugim osnovama (na primer na osnovu prethodnog uspeha) ostaje van domašaja ove evidencije. Ovo je slučaj i sa studentima koji se nisu prijavili na konkurs.

Dodatnu poteškoću predstavlja činjenica da su baze ovih podataka u potpunosti odvojene jedna od druge (baza korisnika kredita/stipendija i baza korisnika studentskih domova), kao i da su odvojene od baze podataka koje prikuplja fakultet o studentima. Ovakvo stanje nas upućuje na zaključak da se mogu analizirati različiti podaci prikupljeni u različite svrhe, ali sa ograničenim dometom analize. Tako, na primer, nije moguće utvrditi koja je verovatnoća da studenti dobiju

stipendiju/kredit/studenti dom u odnosu na stepen obrazovanja svojih roditelja ili mesto stalnog boravka i dr.; ili kakav je efekat gubitka prava na studentski dom/kredit na nastavak i uspeh studija.

Ključni nalaz

- Indikatori koji stoje na raspolaganju analitičarima su dovoljni za praćenje samo najopštijih karakteristika studentske populacije.
- Niz pitanja kojima je pokriven socio-ekonomski status je nedovoljno razvijen i ne diferencira studente u dovoljan broj relevantnih grupa preko kojih bismo imali detaljniju sliku populacije.

4.2 Kvalitet i upotrebljivost indikatora koji se odnose na visokoškolske ustanove

Najredovnije praćenje visokoškolskih ustanova vrši RZS preko ŠV-21 obrasca. Međutim indikatori u ovom obrascu prate samo osnovne pokazatelje i ne daju mnogo podataka o radu ustanove. Ovaj instrument ne uključuje indikatore koji bi na bilo koji način pokazali odnos institucije prema posebnim kategorijama studenta (npr. iz osetljivih grupa).

Najdetaljniju bazu podataka o ustanovama poseduje Komisija za akreditaciju i proveru kvaliteta u kojoj se nalaze svi relevantni podaci potrebni za akreditaciju visokoškolske ustanove. Ipak, standardi koje ustanove treba da ispune popunjavanjem upitnika ne podrazumevaju poseban odnos (ili posebne standarde) prema osetljivim grupama studenata (npr. osposobljenost institucije za funkcionisanje osoba koje imaju poteškoća u obavljanju svakodnevnih obaveza ili ispunjavanje obaveznog (ili potencijalnog) zakonskog minimuma prisutnosti osoba koje pripadaju osetljivim grupama).

Odsek za poslove učeničkog i studentskog standarda poseduje podatke o učešću i kategoriji pripadanja osetljivoj grupi u svim studentskim domovima, kao i o učešću i kategoriji onih studenata koji su konkurisali za studentski kredit po fakultetima i univerzitetima.

V Zaključak

- Sistem prikupljanja i čuvanja podataka o studentima na svim analiziranim nivoima je prilično nerazvijen jer još uvek značajan broj fakulteta ne koristi softver za čuvanje podataka o studentima već podatke čuva isključivo u arhivama u papirnom formatu. Čak i onda kada postoje tehnički preduslovi za elektronsko arhiviranje, na nemalom broju fakulteta se u baze podataka ne unose podaci koji se inače nalaze u papirnim obrascima (ŠV-20) koje student prilaže prilikom upisa godine, a koji mogu biti korisni indikatori za praćenje socio-ekonomskog stanja studenta.
- Tok podataka od studenta preko fakulteta, univerziteta do nadležnog ministarstva je višestruko ometen. Sam sistem je prilično neintegrisan jer gotovo svaki peti fakultet ne dostavlja nikakve podatke matičnom univerzitetu, dodatno svaki četvrti dostavlja podatke koji su agregirani (ne u sirovoj formi), tako da više od dve petine dostavljenih podataka nije upotrebljivo za kompleksnije analize. Iako su na nivou tehničkih službi analiziranih univerziteta ostvareni svi tehnički preduslovi za informacionu integraciju podataka fakulteta sa matičnim univerzitetom, postoje drugi „netehnički“ aspekti koji sprečavaju njenu realizaciju. Pored postojeće inicijative da podaci slede put od fakulteta ka matičnom univerzitetu do jedinstvene baze u nadležnom ministarstvu, ova poslednja iako postoji (mada sa niskim nivoom popunjenosti) se ne upotrebljava.
- Uz nizak nivo integrisanosti baza, postoje i paralelni tokovi istih podataka. Podaci iz ŠV-20 obrasca se dva puta unose u dve različite baze: u okviru visokoškolskih ustanova i u RZS čime se duplira posao i povećavaju troškovi. Odsek za poslove učeničkog i studentskog standarda poseduje svoje baze podataka o studentima koji konkurišu za kredite, studentski dom i ishranu. Ove baze nisu integrisane ni na nivou samog Odseka, a podaci koje se u njima nalaze nisu deo baze podataka studenta ni na jednom drugom nivou (fakulteta ili univerziteta).
- Podaci koji se odnose na visokoškolske ustanove imaju iste nedostatke kao i oni koji se odnose na studente – nizak stepen ažuriranja i nizak nivo integrisanosti. Na nivou fakulteta i univerziteta gotovo da ne postoje podaci koji su korisni za praćanje odnosa ustanove prema osetljivim grupama. Na nivou Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja ovi izveštaji postoje kao deo izveštaja finansiranja ovih grupa. Iako postoji zakonski minimum upisa bruceša koji pripadaju osetljivim grupama, on ne postoji npr. kao standard prilikom akreditacije fakulteta.

- Najbolji postojeći indikatori za praćenje socio-ekonomskog stanja studenta prikupljaju službe Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja (Odsek za poslove učeničkog i studentskog standarda) isključivo za svoje svrhe (dodelu kredita i smeštaja u domovima i ishranu u menzama). Bazom podataka formiranom u ove svrhe nije obuhvaćena celokupna studentska populacija već isključivo oni studenti koji se prijavljuju na konkurse.
- Kvalitet indikatora koji su dostupni za analize su korisni uglavnom za identifikovanje najosnovnijih osobina studenata. Indikatori socio-ekonomskog položaja studenta su nedovoljno razvijeni za praćenje veoma složenih obeležja posebno onog dela studentske populacije koji pripada osetljivim grupama. Pored potrebe da se značajnije razrade indikatori kojis u trenutno u upotrebi (prethodno obrazovanje, obrazovanje roditelja, radni status roditelja, radni angažman studenta tokom studija, način finansiranja studija), za kvalitetno praćenje osetljivih grupa studenata bi bilo korisno formiranje novih indikatora kojim bi se jasno unapred targetirale ove grupe i omogućilo praćenje uspešnosti njihovog studiranja.

VI Literatura i izvori

1. Vukasović, Martina (2007), *Higher Education and Social Stratification in Serbia 1990-2005*, Universidade de Aveiro. <http://ria.ua.pt/bitstream/10773/3823/1/thesis.pdf>
2. Zakon o učeničkom i studentskom standardu (2010), *Službeni glasnik RS*, br. 18/2010. <http://www.sc.rs/sc/Zakon%20o%20uc.%20i%20stud.%20standardu.pdf>
3. *Konkurs za studentske domove*, (2012) SC Beograd, 2012/2013. <http://www.sc.rs/sc/konkurs%2012-13.pdf>
4. ŠV-20 obrazac, http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/userFiles/file/Obrazovanje/OBR5/Obrazovanje_03_SV-20%202011.pdf
5. ŠV-50 obrazac, http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/userFiles/file/Obrazovanje/OBR5/Obrazovanje_03_SV-50-2010.pdf
6. ŠV-21 obrazac, http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/userFiles/file/Obrazovanje/OBR5/sv-21_2011-12.pdf
7. Početni pregled statistike (2012), u *Studiji zatečenog stanja* EQUI-ED.

VII Prilozi

Prilog 1: Posedovanje računarskog programa/software za skladištenje podataka o studentima

Univerzitet/fakulteti	Da	Ne
Univerzitet u Beogradu	24	1
Elektrotehnički fakultet, Fakultet organizacionih nauka, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Tehnološko metalurški fakultet, Fakultet bezbednosti, Bogoslovski fakultet, Ekonomski fakultet, Farmaceutski fakultet, Filološki fakultet, Filozofski fakultet, Fizički fakultet, Građevinski fakultet, Hemijski fakultet, Medicinski fakultet, Poljoprivredni fakultet, Pravni fakultet, Saobraćajni fakultet, Stomatološki fakultet, Šumarski fakultet, Tehnički fakultet u Boru, Učiteljski fakultet, Veterinarski fakultet, Fakultet za fizičku hemiju	x	
Biološki fakultet		x
Univerzitet u Nišu	6	1
Ekonomski fakultet, Filozofski fakultet, Pravni fakultet, Medicinski fakultet, Učiteljski fakultet, Fakultet umetnosti	x	
Građevinski fakultet		x
Univerzitet u Novom Sadu	12	0
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Prirodno matematički fakultet, Akademija umetnosti, Filozofski fakultet, Građevinski fakultet Subotica, Medicinski fakultet, Pedagoški fakultet u Somboru, Poljoprivredni fakultet, Fakultet tehničkih nauka, Tehnički fakultet, Tehnološki fakultet, Učiteljski fakultet – Subotica	x	
Univerzitet umetnosti	1	3
Fakultet muzičkih umetnosti	x	
Fakultet primenjenih umetnosti, Fakultet dramskih umetnosti, Fakultet likovnih umetnosti		x
Univerzitet u Novom Pazaru		x

Prilog 2: Format u kom se čuvaju podaci

Univerzitet/fakulteti	Elektronski	Papirni
Univerzitet u Beogradu	20	5
Elektrotehnički fakultet, Fakultet organizacionih nauka, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Tehnološko metalurški fakultet, Bogoslovski fakultet, Ekonomski fakultet, Filološki fakultet, Filozofski fakultet, Građevinski fakultet, Hemijski fakultet, Medicinski fakultet, Poljoprivredni fakultet, Pravni fakultet, Saobraćajni fakultet, Stomatološki fakultet, Šumarski fakultet, Učiteljski fakultet, Veterinarski fakultet, Fakultet za fizičku hemiju	x	x
Biološki fakultet, Fakultet bezbednosti, Farmaceutski fakultet, Fizički fakultet, Tehnički fakultet u Boru		x
Univerzitet u Nišu	5	2
Ekonomski fakultet, Filozofski fakultet, Pravni fakultet, Učiteljski fakultet, Fakultet umetnosti	x	x
Građevinski fakultet, Medicinski fakultet		x
Univerzitet u Novom Sadu	9	3
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Prirodno matematički fakultet, Akademija umetnosti, Građevinski fakultet Subotica, Medicinski fakultet, Pedagoški fakultet u Somboru, Fakultet tehničkih nauka, Tehnološki fakultet, Učiteljski fakultet – Subotica	x	x
Filozofski fakultet, Poljoprivredni fakultet, Tehnički fakultet		x
Univerzitet umetnosti	1	3
Fakultet muzičkih umetnosti	x	x
Fakultet dramskih umetnosti, Fakultet likovnih umetnosti, Fakultet primenjenih umetnosti		x
Univerzitet u Novom Pazaru		x

Prilog 3: Kontrola pristupa informacija o studentima

Univerzitet/fakulteti	Da	Ne
Univerzitet u Beogradu	17	8
Elektrotehnički fakultet, Fakultet organizacionih nauka, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Tehnološko metalurški fakultet, Ekonomski fakultet, Filozofski fakultet, Građevinski fakultet, Poljoprivredni fakultet, Pravni fakultet, Stomatološki fakultet, Šumarski fakultet, Učiteljski fakultet, Veterinarski fakultet, Fakultet za fizičku hemiju, Biološki fakultet, Fizički fakultet, Tehnički fakultet u Boru	x	
Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Fakultet bezbednosti, Farmaceutski fakultet, Bogoslovski fakultet, Filološki fakultet, Hemijski fakultet, Medicinski fakultet, Saobraćajni fakultet		x
Univerzitet u Nišu	6	1
Ekonomski fakultet, Filozofski fakultet, Pravni fakultet, Učiteljski fakultet, Fakultet umetnosti, Medicinski fakultet	x	
Građevinski fakultet		x
Univerzitet u Novom Sadu	8	4
Prirodno matematički fakultet, Akademija umetnosti, Građevinski fakultet Subotica, Pedagoški fakultet u Somboru, Fakultet tehničkih nauka, Filozofski fakultet, Poljoprivredni fakultet, Tehnički fakultet,	x	
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Medicinski fakultet, Tehnološki fakultet, Učiteljski fakultet – Subotica		
Univerzitet umetnosti	2	2
Fakultet muzičkih umetnosti, Fakultet primenjenih umetnosti	x	
Fakultet dramskih umetnosti, Fakultet likovnih umetnosti,		x
Univerzitet u Novom Pazaru		x

Prilog 4: Način dostavljanja podataka RC Univerziteta

Univerzitet/fakulteti	automatski softver prosleđuje integralne podatke kakvi su u samoj bazi podatka	posebno formiramo tabele (u excel, word) sa integralnim podacima	šaljemo sumirane podatke (izveštaje) (u excel ili sl. formatu)
Univerzitet u Beogradu	19	1	5
Elektrotehnički fakultet, Fakultet organizacionih nauka, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Tehnološko metalurški fakultet Bogoslovski fakultet, Ekonomski fakultet, Farmaceutski fakultet, Filološki fakultet, Filozofski fakultet, Gradjevinski fakultet, Hemijski fakultet, Medicinski fakultet, Pravni fakultet, Saobraćajni fakultet, Šumarski fakultet, Tehnički fakultet u Boru, Učiteljski fakultet, Fakultet za fizičku hemiju, Biološki fakultet	x		
Veterinarski fakultet		x	
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Fakultet bezbednosti, Fizički fakultet, Poljoprivredni fakultet, Stomatološki fakultet			x
Univerzitet u Nišu		4	2
Medicinski fakultet, Građevinski fakultet, Učiteljski fakultet, Fakultet umetnosti		x	
Ekonomski fakultet, Filozofski fakultet			x
Univerzitet u Novom Sadu	2	7	3
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Učiteljski fakultet – Subotica	x		
Akademija umetnosti, Gradjevinski fakultet Subotica, Fakultet tehničkih nauka, Filozofski fakultet, Poljoprivredni fakultet, Tehnički fakultet, Tehnološki fakultet,		x	
Prirodno matematički fakultet, Medicinski fakultet, Pedagoški fakultet u Somboru			x
Univerzitet umetnosti	1		
Fakultet muzičkih umetnosti	x		
Univerzitet u Novom Pazaru			x

Prilog 5: Izvodljivost da studenti sami unose neke od podataka (iz ŠV20) u svoju ličnu stranicu preko interneta

Univerzitet/fakulteti	Već je izvodljivo	Uz manje/veće pripreme	Ne, nedostaje nam oprema	Ne razmišljamo o tome
Univerzitet u Beogradu	2	12	8	3
Fakultet organizacionih nauka, Ekonomski fakultet	x			
Elektrotehnički fakultet, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Fakultet bezbednosti, Farmaceutski fakultet, Filološki fakultet, Filozofski fakultet, Građevinski fakultet, Hemijski fakultet, Medicinski fakultet, Pravni fakultet, Stomatološki fakultet, Fakultet za fizičku hemiju		x		
Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Biološki fakultet, Fizički fakultet, Poljoprivredni fakultet, Saobraćajni fakultet, Šumarski fakultet, Tehnički fakultet u Boru, Učiteljski fakultet			x	
Tehnološko metalurški fakultet, Bogoslovski fakultet, Veterinarski fakultet				x
Univerzitet u Nišu	1	2	3	1
Učiteljski fakultet			x	
Medicinski fakultet, Pravni fakultet				
Filozofski fakultet, Građevinski fakultet, Fakultet umetnosti				
Ekonomski fakultet				x
Univerzitet u Novom Sadu	3	5	2	2
Tehnički fakultet, Filozofski fakultet, Fakultet tehničkih nauka,	x			
Gradjevinski fakultet Subotica, Poljoprivredni fakultet, Prirodno matematički fakultet, Pedagoški fakultet u Somboru, Učiteljski fakultet – Subotica		x		
Tehnološki fakultet, Akademija umetnosti			x	
Medicinski fakultet, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja				x
Univerzitet umetnosti			1	3
Fakultet dramskih umetnosti			x	
Fakultet muzičkih umetnosti, Fakultet likovnih umetnosti, Fakultet primenjenih umetnosti				x

Univerzitet u Novom Pazaru				
----------------------------	--	--	--	--

Prilog 6: Fakulteti koji ne prikupljaju podatke o nacionalnosti iz ŠV-20 obrasca

Univerzitet/fakulteti
Univerzitet u Beogradu 4/25 – 16%
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Fakultet bezbednosti, Fizički fakultet, Veterinarski fakultet
Univerzitet u Nišu 1/8 – 12.5%
Fakultet umetnosti
Univerzitet umetnosti 3/4 – 25%
Fakultet primenjenih umetnosti, Fakultet dramskih umetnosti, Fakultet likovnih umetnosti

Prilog 7: Fakulteti koji ne prikupljaju podatke o završenoj srednjoj školi iz ŠV-20 obrasca

Univerzitet/fakulteti
Univerzitet u Beogradu 4/25 – 16%
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Fakultet bezbednosti, Fizički fakultet, Veterinarski fakultet
Univerzitet u Nišu 1/8 – 12.5%
Fakultet umetnosti
Univerzitet umetnosti 3/4 – 25%
Fakultet primenjenih umetnosti, Fakultet dramskih umetnosti, Fakultet likovnih umetnosti

Prilog 8: Fakulteti koji ne prikupljaju podatke o radnom statusu roditelja i/ili studenta iz ŠV-20 obrasca

Univerzitet/fakulteti
Univerzitet u Beogradu 16/25 – 64%
Elektrotehnički fakultet, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Tehnološko metalurški fakultet, Fakultet bezbednosti, Bogoslovski fakultet, Ekonomski fakultet, Farmaceutski fakultet, Filološki fakultet, Filozofski fakultet, Fizički fakultet, Gradjevinski fakultet, Šumarski fakultet, Tehnički fakultet u Boru, Veterinarski fakultet, Biološki fakultet
Univerzitet u Nišu 5/8 – 62.5%
Ekonomski fakultet, Pravni fakultet, Medicinski fakultet, Učiteljski fakultet, Fakultet umetnosti
Univerzitet u Novom Sadu 6/12 – 50%
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Akademija umetnosti, Filozofski fakultet, Medicinski fakultet, Fakultet tehničkih nauka, Učiteljski fakultet – Subotica
Univerzitet umetnosti 3/4 – 75%
Fakultet primenjenih umetnosti, Fakultet dramskih umetnosti, Fakultet likovnih umetnosti

Prilog 9: Fakulteti koji ne prikupljaju podatke o zanimanju roditelja i/ili studenta iz ŠV-20 obrasca

Univerzitet/fakulteti
Univerzitet u Beogradu 15/25 – 60%
Elektrotehnički fakultet, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Tehnološko metalurški fakultet, Fakultet bezbednosti, Bogoslovski fakultet, Ekonomski fakultet, Filološki fakultet, Filozofski fakultet, Fizički fakultet, Gradjevinski fakultet, Medicinski fakultet, Saobraćajni fakultet, Tehnički fakultet u Boru, Veterinarski fakultet, Biološki fakultet
Univerzitet u Nišu 5/8 – 62.5%
Ekonomski fakultet, Pravni fakultet, Medicinski fakultet, Učiteljski fakultet, Fakultet umetnosti
Univerzitet u Novom Sadu 6/12 – 50%
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Akademija umetnosti, Filozofski fakultet, Medicinski fakultet, Fakultet tehničkih nauka, Učiteljski fakultet – Subotica
Univerzitet umetnosti 3/4 – 75%
Fakultet primenjenih umetnosti, Fakultet dramskih umetnosti, Fakultet likovnih umetnosti

Prilog 10: Fakulteti koji ne prikupljaju podatke o tome da li student ima poteškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti iz ŠV-20 obrasca

Univerzitet/fakulteti
Univerzitet u Beogradu 14/25 – 56%
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Tehnološko metalurški fakultet, Fakultet bezbednosti, Ekonomski fakultet, Farmaceutski fakultet, Filozofski fakultet, Fizički fakultet, Medicinski fakultet, Pravni fakultet, Stomatološki fakultet, Šumarski fakultet, Veterinarski fakultet, Fakultet za fizičku hemiju, Biološki fakultet
Univerzitet u Nišu 5/8 – 62.5%
Ekonomski fakultet, Pravni fakultet, Medicinski fakultet, Učiteljski fakultet, Fakultet umetnosti
Univerzitet u Novom Sadu 10/12 – 83.3%
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Prirodno matematički fakultet, Akademija umetnosti, Filozofski fakultet, Gradjevinski fakultet Subotica, Medicinski fakultet, Pedagoški fakultet u Somboru, Fakultet tehničkih nauka, Tehnološki fakultet, Učiteljski fakultet – Subotica
Univerzitet umetnosti 3/4 – 75%
Fakultet primenjenih umetnosti, Fakultet dramskih umetnosti, Fakultet likovnih umetnosti